

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาดำรงเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมความมีวินัยในตนเองของนักเรียน เพื่อเป็นพื้นฐานและกรอบแนวคิดทางการศึกษาและเป็นแนวทางในการศึกษา โดยนำเสนอตามลำดับหัวข้อดังนี้

1. งานปกครองนักเรียน
 - 1.1 ความหมายของงานปกครองนักเรียน
 - 1.2 จุดมุ่งหมายของงานปกครองนักเรียน
 - 1.3 ขอบข่ายของงานปกครองนักเรียน
 - 1.4 ความสำคัญของงานปกครองนักเรียน
2. การสร้างเสริมวินัยนักเรียน
 - 2.1 ความหมายของวินัยนักเรียน
 - 2.2 ประเภทของความมีวินัย
 - 2.3 หลักการดำเนินงานเกี่ยวกับงานวินัยนักเรียน
 - 2.4 แนวทางการสร้างเสริมงานวินัยนักเรียน
 - 2.5 ประโยชน์ของความมีวินัย
 - 2.6 กระบวนการสร้างเสริมวินัยนักเรียน
3. บทบาทของโรงเรียนในการสร้างเสริมวินัยนักเรียน
 - 3.1 ความหมายของบทบาท
 - 3.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและการสร้างเสริมวินัยในตนเอง
 - 3.3 การบริหารงานกิจการนักเรียน
 - 3.4 ลักษณะและการป้องกันการกระทำผิดวินัย
 - 3.5 คุณค่าและประโยชน์ของความมีวินัยในตนเอง
 - 3.6 บทบาทของผู้บริหารและครูฝ่ายปกครองต่อการสร้างเสริมวินัยนักเรียน
 - 3.6.1 ด้านการวางแผน
 - 3.6.2 ด้านการสร้างภาพลักษณ์
 - 3.6.3 ด้านการจัดกิจกรรม
 - 3.6.4 ด้านการกระตุ้นและแรงจูงใจ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

งานปกครองนักเรียน

งานปกครองนักเรียนเป็นงานหนึ่งของการบริหาร โรงเรียนที่มีความสำคัญที่ส่งผลไปถึงการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนสร้างเสริมนักเรียนให้มีความประพฤติดีมีระเบียบวินัยมีคุณธรรมและจริยธรรมพร้อมที่จะเจริญเติบโตเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติต่อไปในอนาคตการปกครองนักเรียนระดับมัธยมศึกษา นับว่าเป็นภาระหนักเพราะเป็นการปกครองวัยรุ่นซึ่งร่างกายและจิตใจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วซึ่งเป็นวัยที่สำคัญยิ่งนำไปสู่ความสำเร็จหรือล้มเหลว

ความหมายของงานปกครองนักเรียน

นักการศึกษาและนักบริหารการศึกษาได้ให้ความหมายของคำว่างานปกครองไว้อย่างหลากหลายพอสรุปได้ดังนี้

ภิญโญ สาทร (2536 : 185) กล่าวว่าการบริหารงานปกครองหมายถึงการบริหารและการนิเทศบรรคากิจการต่างๆทุกอย่างที่เกี่ยวกับนักเรียนในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการสอนในห้องเรียน

กรมสามัญศึกษา (2540ก : 3) ได้ให้ความหมายของงานปกครองนักเรียนหมายถึงงานส่งเสริม พัฒนาควบคุมและแก้ไขความประพฤติของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกันเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

วิศิษฐ์ หมายดี (2541 : 23) ให้ความหมายงานปกครองนักเรียนหมายถึงงานเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไข พัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมของนักเรียนรวมทั้งการสร้างความปลอดภัยให้เกิดขึ้นกับนักเรียนและควบคุมดูแลนักเรียนพฤติกรรมนักเรียนให้เป็นไปในทางที่พึงประสงค์

นงเยาว์ กัลยาลักษณ์ (2541 : 11) ได้สรุปความหมายของงานปกครองว่างานปกครองหมายถึงการจัดดำเนินงานกิจการและกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนและเป็นกิจกรรมที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียนซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนซึ่งความเจริญงอกงามในด้านร่างกายและจิตใจอารมณ์สังคม สติปัญญาเพื่อพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถมีความประพฤติดีงามมีระเบียบวินัยมีความคิดไตร่ตรองมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แสวงหาความรู้อยู่เสมอรู้จักนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์

วรวรพัญญา (2541 : 12) ได้กล่าวถึงการบริหารงานปกครองว่าเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนนอกเหนือจากการเรียนการสอนปกติในชั้นเรียน ขอบข่ายของการบริหารงานปกครองขึ้นอยู่กับสภาพสังคม ชุมชนขนาดและระดับของสถานศึกษา รวมทั้งทรัพยากรการบริหารที่มีอยู่ในสถานศึกษาด้วย

เทิดเกียรติยศคำ โสภ (2542 : 25) ได้สรุปเกี่ยวกับงานปกครองนักเรียนว่า หมายถึงงานเกี่ยวกับการป้องกัน แก้ไข พัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย รวมทั้งการสร้างความปลอดภัยให้เกิดขึ้นกับนักเรียนและการควบคุมดูแลนักเรียนก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกันเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

ดำรง ประเสริฐ (2542 : 3) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานปกครอง คือ การบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในกิจกรรมต่างๆ นอกห้องเรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ต้องจัดให้แก่ นักเรียนเพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนา ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

พูนทรัพย์ จันทร์พันธ์ (2542 : 6 - 7) ได้กล่าวถึงการบริหารงานปกครอง หมายถึง การบริหารกิจการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่ไม่ใช่การสอนในชั้นเรียน ป็นการดำเนินการที่ครอบคลุมไปถึงงานสวัสดิการและการบริการนักเรียน งานด้านการปกครองและวินัย งานด้านบุคลิกภาพของนักเรียน งานกิจกรรมนักเรียนหรืองานกิจกรรมหลักสูตร โดยรวมไปถึงงานซ่อมเสริมทางวิชาการทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างและพัฒนานักเรียนให้เป็นคนที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ และเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ดวงใจชนะกุล (2543 : 24) กล่าวถึงงานปกครองนักเรียนว่างานปกครองนักเรียนคืองานเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมของนักเรียนให้มีความเจริญองงามทั้งด้านจิตใจ อารมณ์สังคมไปพร้อมกับความเจริญทางด้านร่างกายและสติปัญญาเพื่อให้นักเรียนอยู่ในโรงเรียน ชุมชนและสังคมได้อย่างสันติสุข

วรศักดิ์ อรรคศรีวร (2543 : 23) ได้ให้ความหมายของงานปกครองนักเรียนว่า งานปกครองนักเรียนเป็นงานเกี่ยวกับการป้องกัน แก้ไข ปรับปรุงพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนตลอดจนการส่งเสริมด้านความประพฤติระเบียบวินัย กิริยา มารยาท คุณธรรม จริยธรรมเพื่อให้นักเรียนประพฤติตนให้ดำรงอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข

จากความหมายของการบริหารงานปกครองที่กล่าวมาสรุปได้ว่าส่วนงานปกครองเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง นอกเหนือจากการสอนในชั้นเรียนปกติเป็นงานที่มุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียนทุกคนให้ก้าวหน้าประสบผลสำเร็จและส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน ให้ดำเนินไปด้วยดีอันจะมีผลไปถึงการพัฒนาคุณภาพและความรู้

ความสามารถหรือความถนัดเฉพาะคนของนักเรียนแต่ละคนให้ก้าวหน้า และเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ตัวของเขาเองทั้งในขณะที่มีชีวิตในโรงเรียนและเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปสู่อาชีพการงานอีกด้วยและยังเป็นเป็นงานที่ส่งเสริมพัฒนาควบคุมและแก้ไขความประพฤติของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกันเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร

จุดมุ่งหมายของงานปกครองนักเรียน

งานปกครองมุ่งเน้นการพัฒนานักเรียน นักศึกษาให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพเพียบพร้อมด้วยภูมิรู้ ภูมิธรรมและภูมิฐานหรือเป็นผู้ที่มีคุณธรรม โนธรรมและจริยธรรมคั่งน้นสถานศึกษาแต่ละแห่งจำเป็นต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของงานปกครองไว้เพื่อเป็นแนวปฏิบัติของบุคลากรผู้รับผิดชอบให้ดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้องในส่วนที่เกี่ยวกับนักเรียนได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการบริหารงานปกครอง มีดังนี้

วัลลภา เทพหัสดินณชอุษา (2538 : 132) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของงานปกครองว่า เพื่อในพัฒนาให้นักเรียน นักศึกษามีบุคลิกภาพที่เหมาะสมมีความสัมพันธ์และสามารถทำงานกับผู้อื่นเพื่อฝึกให้นักเรียน นักศึกษามีความรับผิดชอบ สามารถปกครองตนเองได้เพื่อฝึกความคิดและการตัดสินใจของนักเรียน นักศึกษาเพื่อพัฒนาสติปัญญาของนักเรียนนักศึกษาเพื่อให้นักเรียน นักศึกษาเพิ่มพูนความรู้ด้านอาชีพในอนาคตและรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เพื่อให้นักเรียน นักศึกษารู้จักทักษะทางสังคมรู้จักเสียสละทำงานให้ส่วนรวม เพื่อให้นักเรียนนักศึกษา พัฒนาลักษณะนิสัยความกตัญญูและความคิดที่ดีและเพื่อให้นักเรียน นักศึกษามีความสามัคคี

กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2538 : 6) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการบริหารงานปกครอง ดังนี้

1. ส่งเสริมการเรียนและชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียนให้ดำเนินไปได้ด้วยดีมีความปรกติสุขต่อไป
2. พัฒนาคติคุณภาพ การมีวินัยในตนเอง การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม
3. พัฒนาความสามารถ ความสนใจ และความถนัดเฉพาะของนักเรียนแต่ละคนให้ก้าวหน้าเป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมให้ได้มากที่สุด

สันติ นิลหมื่นไวย (2546 : 10) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการบริหารงานปกครองไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนานุคลิกภาพของนักเรียนนักศึกษา ตามลักษณะอันพึงประสงค์ของตลาดแรงงาน
2. ช่วยแก้ปัญหาอันจะเกิดขึ้นแก่นักเรียนนักศึกษา
3. ช่วยป้องกันปัญหาอันที่จะเกิดแก่นักเรียนนักศึกษา

จรัญ ชูชื่น (2547 : 14) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานปกครองมีจุดหมาย ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการเรียนการสอนในหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้ตามความถนัดความสนใจและเต็ม

ศักยภาพเพื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากจุดมุ่งหมายที่นักการศึกษาได้กล่าวถึงดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า งานปกครองมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาด้านบุคลิกภาพของนักเรียนนักศึกษา ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของตลาดแรงงานและสังคมช่วยแก้ปัญหาอันจะเกิดขึ้นแก่นักเรียนนักศึกษาและช่วยป้องกันปัญหาอันจะเกิดขึ้นแก่นักเรียนนักศึกษา

ขอบข่ายของงานปกครองนักเรียน

งานปกครองนักเรียนมีขอบข่ายการดำเนินงานครอบคลุมกิจกรรมต่างๆของสถาบันอุดมศึกษาอย่างกว้างขวางนักการศึกษาหลายท่านได้กำหนดขอบข่ายของงานปกครองไว้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานปกครองดังนี้

กรมสามัญศึกษา (2540 ก : 42 - 47) กล่าวว่า งานปกครองในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นงานที่มีความสำคัญมาก ซึ่งขอบข่ายหน้าที่ความรับผิดชอบที่กรมสามัญศึกษาได้กำหนดงานด้านต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติไว้ 6 ด้าน คือการวางแผนงานปกครองนักเรียนการบริหารงานปกครองนักเรียนงานส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัยคุณธรรมจริยธรรมการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนและการประเมินผลงานปกครองนักเรียน

วราเวทย์บุญมา (2541 : 16) ได้สรุปขอบข่ายการบริหารงานปกครองออกเป็น 4 ด้านคือ การจัดทำทะเบียนประวัติ การปกครองนักเรียนและวิจัยในโรงเรียน การจัดกิจกรรมต่างๆและการจัดกิจกรรมนักเรียน

นงเยาว์กัลยาลักษณ์ (2541 : 19) ได้สรุปขอบข่ายของการดำเนินงานด้านงานปกครองว่ามีขอบข่ายครอบคลุมงาน 4 ประการ คือ งานสวัสดิการและบริการได้แก่งานแนะแนวการจัดหาทุนการศึกษาสุขภาพอนามัยและงานด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงบริการที่ฝ่ายงานปกครองจัดให้งานกิจกรรมได้แก่กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมบำเพ็ญประโยชน์กีฬานันทนาการ ส่งเสริมวิชาการและการออกวารสารของนักเรียน งานควบคุมได้แก่งานระเบียบวินัยนักเรียน นักศึกษา การปกครอง การควบคุมดูแลส่วนงานบริการทางวิชาการได้แก่การปฐมนิเทศการปัจฉิมนิเทศการสอนซ่อมเสริมและการจัดอบรมพิเศษต่าง ที่ฝ่ายงานปกครองเป็นผู้ดำเนินการ

สรุปได้ว่า การกำหนดขอบข่ายการบริหารงานปกครองนั้นมิชอบข่ายกว้างขวางมากมาย เพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับประเภทและระดับของสถานศึกษาตลอดจนเป้าหมายในการผลิตนักเรียนของสถานศึกษานั้น

ความสำคัญของงานปกครองนักเรียน

งานปกครองนักเรียน เป็นงานที่มีความรับผิดชอบต่อการที่จะปลูกฝังและส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีระเบียบวินัยและปฏิบัติตามคุณธรรม จริยธรรมอันดีงาม จึงถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งงานหนึ่งในโรงเรียนที่จัดการศึกษาในช่วงชั้นที่ 3 - 4

กนกจันทร์ขจร (2540 : 339) ได้สรุปถึงความสำคัญของงานปกครองนักเรียนไว้ว่างานปกครองนักเรียนเป็นงานเสริมปกครอง ดูแลเพื่อให้เกิดความราบรื่นช่วยให้งานหลักงานสำคัญของโรงเรียนคือ งานการเรียนการสอนสามารถดำเนินไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ

กรมสามัญศึกษา (2540 ข : 3) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการดำเนินงานปกครองนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพทำให้เกิดประโยชน์ 6 ประการคือให้เกิดความสงบเรียบร้อยในโรงเรียน ดำเนินกิจการต่างๆ ได้ด้วยดีส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นักเรียนแต่ละคนได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถเฉพาะตนเต็มตามศักยภาพนักเรียนที่มีปัญหาด้านต่างๆ ได้รับความช่วยเหลือและแก้ไขพฤติกรรมให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้เป็นอย่างดีบุคลากรในโรงเรียนรู้จักควบคุมตนเองให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข รู้จักการให้และการรับมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนเข้าใจและยอมรับกฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับและบุคลากรในโรงเรียนเข้าใจรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยรู้จักได้สิทธิและทำหน้าที่ของตนเองอย่างถูกต้อง

สรุปได้ว่าความสำคัญของงานปกครองนักเรียนคือเป็นงานที่ช่วยให้นักเรียนมีระเบียบวินัย มีคุณธรรมจริยธรรมและส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วย

การสร้างเสริมวินัยนักเรียน

ความหมายของวินัยนักเรียน

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม(ม.ป.ป : 173) ได้ให้ความหมายไว้ว่า วินัยนักเรียนหมายถึง ความประพฤติของนักเรียน โดยนักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งหรือระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน นอกจากนี้ยังรวมถึงการให้นักเรียน รู้จักควบคุมตนเองเห็นพ้องกับข้อบังคับที่กำหนดไว้เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยอันจะนำมาเพื่อความเสมอภาคและเกิดความสันติสุขแก่สมาชิกในโรงเรียน เกี่ยวกับเรื่องวินัยคุณธรรมและจริยธรรม

อรรถพจน์จะทำ (2541 : 18) ได้สรุปไว้ว่าวินัยหมายถึงมาตรการที่สร้างขึ้นเพื่อให้สมาชิกในสังคมต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับที่แต่ละสังคมได้กำหนดไว้ซึ่งอาจเป็นทั้งการส่งเสริมให้กระทำความดีหรือให้ปฏิบัติตามข้อบังคับหรืออาจเป็นการลงโทษเพื่อหักห้ามการกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับหรือเป็นการกระทำที่ไม่ดีเนื่องจากวินัยมักจะเป็นสิ่งที่ควบคู่กันไปกับระเบียบหรือข้อบังคับ

กรมวิชาการ (2542 ก : 21) ให้ความหมายของวินัยไว้ว่าหมายถึงระเบียบกฎเกณฑ์ข้อตกลงที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการให้บุคคลประพฤติปฏิบัติในการดำรงชีวิตร่วมกันเพื่อให้อยู่อย่างราบรื่นมีความสุขความสำเร็จ โดยอาศัยการฝึกให้รู้จักปฏิบัติตนรู้จักควบคุมตนเอง

ธนวุฒิเกียรติไพบุลย์ (2542 : 11) กล่าวว่าวินัยหมายถึงระเบียบแผนงานข้อปฏิบัติและข้อบังคับที่กำหนดไว้เพื่อใช้เป็นหลักในการปฏิบัติหากไม่ปฏิบัติตามอาจเกิดความเสียหายหรือความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นเหตุให้ทำผิดและถูกลงโทษนานที่สุด

สมบูรณ์สิงห์คำป้อม (2542 : 36) สรุปความหมายของคำว่าวินัยหมายถึงคุณลักษณะที่อยู่ภายในของบุคคลที่สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนตามที่สังคมกำหนดไว้โดยให้ถือว่าเป็นการบังคับให้กระทำ

จากความหมายของวินัยที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าวินัยหมายถึงการอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับของสังคมดังนั้นการส่งเสริมวินัยให้แก่นักเรียนจึงควรครอบคลุมถึงการส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้สามารถประพฤติปฏิบัติตนในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับของโรงเรียนและสังคมได้อย่างเหมาะสม

ประเภทของความมีวินัย

รุจิร ภู่อาระ และคนอื่น ๆ (ม.ป.ป : 17) ได้แบ่งวินัยออกเป็น 3 ประเภท ซึ่งมีแนวทางปฏิบัติแตกต่างกันออกไป ดังนี้ วินัยส่วนตัว หมายถึง กฎเกณฑ์ แนวปฏิบัติหรือคติประจำใจ ซึ่งแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตัวไม่เหมือนกัน สิ่งที่ทำให้มีวินัยแตกต่างกันออกไปได้แก่ เพศ ฐานะทางสังคม ระดับการศึกษา หน้าที่การงาน หรือค่านิยม เช่น การตรงต่อเวลา ไม่ประพฤติผิดศีล เป็นต้น วินัยในหน้าที่ หมายถึง กฎเกณฑ์หรือแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่การงาน เช่น วินัยของครอบครัวที่ทุกคนในบ้านต้องปฏิบัติในฐานะบิดา มารดา ลูกหลานหรือผู้อาศัย วินัยของโรงเรียนเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ เช่น การแต่งกาย การทำความสะอาด เป็นต้น และวินัยทางสังคม ได้แก่ แนวปฏิบัติอันดีที่ทุกคนในสังคมยึดถือแนวปฏิบัติเหมือนกันมีลักษณะเหมือนกับวินัยส่วนตัวและวินัยหน้าที่ แต่วินัยทางสังคมมีความหมายกว้างกว่า ทั้งนี้วินัยทั้งสองเกี่ยวข้องกันกับกลุ่มเล็กกว่าวินัยทางสังคม ตัวอย่างวินัยทางสังคม เช่น กฎหมาย จารีต ประเพณี หลักปฏิบัติทางศาสนา เป็นต้น

ธีรวุฒิ ประทุมพนพรัตน์ (2536 :23) แบ่งวินัยในโรงเรียนออกเป็น 2 ลักษณะคือ วินัยที่ทางโรงเรียนกำหนดขึ้น และวินัยทางกระทรวงศึกษาธิการกำหนดขึ้น

หวน พิณรุฬพันธ์ (2538 : 96 - 97) แบ่งประเภทของวินัยทางโรงเรียนออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้วินัยเชิงบวกแบบทหาร วินัยแบบดำเนินงานให้สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน และวินัยที่เกิดจากความรู้จักรับผิดชอบและเกียรติของตน

สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 100 - 105) ได้แบ่งประเภทของวินัยไว้ว่าวินัยทั่วไปนักเรียนต้องรักษาระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัดอยู่เสมอ ผู้ใดฝ่าฝืนถือว่าผู้นั้นจะต้องได้รับโทษตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ นักเรียนต้องสนับสนุนนโยบายของโรงเรียน ตั้งใจเล่าเรียน ทั้งปฏิบัติตามระเบียบวินัย และมติของครูอาจารย์เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าแก่ตนเองหรือแก่โรงเรียนด้วยความอดสาหะวีริยะนักเรียนต้องปฏิบัติตามคำสั่งของครู อาจารย์และโรงเรียน ซึ่งตั้งในหน้าที่ราชการห้ามมิให้ขัดขึ้น หรือหลีกเลี่ยงนักเรียนต้องปฏิบัติตามคำสั่งของครูอาจารย์และผู้บริหารการปกปิดข้อความซึ่งควรต้องบอกถือว่าเป็นการแจ้งเท็จด้วยนักเรียนต้องรักษาเวลาในการเล่าเรียนไม่มาโรงเรียนสายหลบหนีห้องเรียนไม่หลบหนีการเข้าแถวและไม่หนีโรงเรียนนักเรียนต้องรักษาระเบียบวินัยในห้องเรียนนั่งเรียนในลักษณะเรียบร้อย ไม่พูดคุยหรือกระทำการใดๆ เป็นการรบกวน หรือก่อความรำคาญแก่ผู้อื่นนักเรียนต้องประพฤติตนให้เหมาะสมกับสภาพนักเรียนต่อไปนี้คือไม่สูบบุหรี่ ไม่ดวนลามกระเช้าเข้าเหย่เพศตรงข้าม ไม่เที่ยวกลางคืนเป็นเนื่องนิตย์ ไม่นำภาพหรือหนังสือลามกอนาจารมาโรงเรียน ไม่ส่งเสียงดังร้องรำทำเพลงในที่สาธารณะ หรือบริเวณโรงเรียน โดยไม่มีเหตุผลอันควร ไม่จัดงานเลี้ยงสังสรรค์ระหว่างเพื่อนฝูง โดยผู้ปกครองไม่รู้ไม่เห็นด้วยไม่เข้าไปในสถานบริการหรือที่ซึ่งลักษณะคล้ายคลึงกับสถานการพนันเช่นบาร์ ในดัลกลับ ฯลฯ เว้นแต่มีบ้านพักอาศัยในบริเวณนั้น นักเรียนต้องช่วยกันรักษาทรัพย์สินสมบัติของ โรงเรียนและสาธารณสมบัติของแผ่นดินไม่ควรทำให้สกปรกหรือชำรุดเสียหาย นักเรียนต้องเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดา มารดา ผู้ปกครองและครูอาจารย์ไม่แสดงกิริยาอาการกระด้างกระเดื่องหรือแสดงกิริยาไม่สุภาพทั้งต่อหน้าและลับหลังบุคคลดังกล่าว นักเรียนต้องไม่กล่าววาจาหรือแสดงกิริยาที่เป็นชวนก่อให้เกิดความเกลียดชังหรือทะเลาะวิวาทดังต่อไปนี้คือ กล่าวคำหยาบหรือไม่สุภาพต่อคนอื่น กล่าวคำประชดเสียดสี ล้อเลียนคนอื่นกล่าวคำดูถูกหรือหมิ่นประมาทผู้อื่น นักเรียนต้องช่วยเหลือการงานของ โรงเรียนตามที่ได้รับมอบหมายจาก โรงเรียนหรือครูอาจารย์นักเรียนต้องทำการบ้านตามที่อาจารย์มอบหมายให้แล้วเสร็จตามเวลาที่กำหนด

วินัยอย่างร้ายแรง นักเรียนประพฤติตนให้เสื่อมเสียชื่อเสียงของโรงเรียนเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงนักเรียนขัดขึ้นหลีกเลี่ยง ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของโรงเรียน หรือครูอาจารย์จนเกิดความเสียหายแก่โรงเรียนเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงนักเรียนแจ้งเท็จต่อครูอาจารย์หรือผู้บริหาร

และเพราะเหตุผลจากการแฉ่งนั้น ทำให้เกิดความเสียหายแก่ทางโรงเรียนเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง นักเรียนสูบบุหรี่ในเครื่องแบบนักเรียนให้ปรากฏในที่สาธารณะเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงนักเรียนแต่งกายในเครื่องแบบนักเรียนไม่เรียบร้อยหรือประพฤติน่าเกลียดอยู่ในเครื่องแบบนักเรียนให้ปรากฏในที่สาธารณะจนก่อให้เกิดความเสื่อมเสียชื่อเสียงเกียรติคุณค่าของโรงเรียนเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงนักเรียนทำลายทรัพย์สินของโรงเรียนหรือสาธารณสมบัติของแผ่นดินให้บุบสลายใช้การไม่ได้เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง นักเรียนประพฤติน่าเกลียดสามารถผู้ปกครองครูอาจารย์อย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ถือว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงคือ กล่าวคำหยาบหมิ่นประมาท ก้าวร้าวต่อบิดา มารดาหรือครูอาจารย์ทำร้ายร่างกายหรือแสดงท่าทีที่จะทำร้ายบิดามารดาผู้ปกครองหรือครูอาจารย์ หลบหลีก ขัดขืน เมื่อครูอาจารย์ลงโทษตามระเบียบโรงเรียนนักเรียนวิวาทต่อสู้กัน โดยใช้อาวุธหรือไม่ใช้อาวุธก็ตามเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงเว้นแต่เป็นการป้องกันตัวนักเรียนทำร้ายร่างกายผู้อื่นบาดเจ็บเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงนักเรียนประพฤติน่าเกลียดโดยกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ถือว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง คือ คืบคลานคองของเมาหรือเสพสิ่งเสพติดให้โทษอย่างอื่นรวมทั้งอุปกรณ์ที่ใช้เสพสิ่งเสพติดให้โทษไว้ในครอบครองนำสิ่งเสพติดให้โทษมาเผยแพร่ ซ้อขาย เล่นการพนันคบชู้สาวบ่อนทำลายความสามัคคีทั้งในและนอกโรงเรียนลักทรัพย์สิ่งของผู้อื่น มีอาวุธไว้ในครอบครองมีวัตถุระเบิดไว้ในครอบครอง นักเรียนกระทำผิดอาญาเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

สรุปได้ว่าวินัยมีความจำเป็นต้องนำมาใช้กับสถานศึกษาและการเลือกวินัยแบบต่างๆ มาใช้ควรให้เหมาะสมกับสภาพนักเรียนสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ถ้าฝึกให้เด็กมีวินัย โดยการรู้จักควบคุมตนเองได้ถือว่าเป็นการดีที่สุด

หลักการดำเนินงานเกี่ยวกับงานวินัยนักเรียน

การดำเนินงานด้านวินัยนักเรียนเป็นสิ่งที่ต้องอาศัยความละเอียดอ่อนและจะต้องดำเนินการให้รัดกุมอย่างมากอาจยึดหลักการดังต่อไปนี้

พิชิตฤทธิ์จรูญ (2537 : 26 - 27) หลักการป้องกัน (Prevention) หลักการข้อนี้อันเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการประพฤติน่าเกลียดขึ้น มีแนวความเชื่อพื้นฐานว่า “การป้องกันดีกว่าการแก้ไขเสีย” โดยดำเนินการป้องกันด้วยวิธีการหลายๆ อย่าง หลักการควบคุม (Control) หลักการนี้เพื่อความควบคุมให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน โดยดำเนินการควบคุมดูแลหรือชักจูงให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามสิ่งที่กำหนดไว้ หลักการแก้ไข (Correction) หลักการข้อนี้อันเพื่อแก้ไขปรับปรุงการประพฤติน่าเกลียดของนักเรียนดำเนินการ โดยการลงโทษหรือแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมตามความเหมาะสม หลักการพัฒนาและส่งเสริม (Development) หลักการข้อนี้อันเพื่อ

ส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ขึ้นอีกให้นักเรียนประพฤติดียิ่งขึ้นและมากขึ้น โดยโรงเรียนจัดสภาพสิ่งแวดล้อมหรือกิจกรรมต่างๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์

กล้า ทองขาว (2538 : 135 - 136) ให้ทัศนะถึงวิธีการป้องกันและแก้ไขการกระทำผิดทางวินัยของนักเรียนคือส่งเสริมให้เกิดความสนใจในบทเรียน สร้างความรักโรงเรียนให้เกิดขึ้นในหมู่เด็กนักเรียน ผู้บริหารและครูอาจารย์กระทำเป็นแบบอย่างที่ดี ป้องกันกำจัดสิ่งชั่วๆที่ทำให้เกิดความผิดทางวินัย การให้รางวัลแก่นักเรียนที่กระทำดีและจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อให้นักเรียนแสดงออกและสาเหตุที่นักเรียนขาดวินัยในตัวนักเรียนเองเช่นร่างกายผิดปกติความพิการ สุขภาพอ่อนแอขาดความอบอุ่นขาดการเอาใจใส่ตลอดจนสติปัญญาไม่ดีเป็นต้นกลุ่มเพื่อนนักเรียนเช่นเพื่อนฝูงชักชวนกันก่อการวิวาท หรือสร้างบรรยากาศตึงเครียดเกิดขึ้นในโรงเรียนโรงเรียน เช่น ปัญหาจากครู อาจารย์อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมไม่ดีกฎระเบียบของโรงเรียนเป็นต้นทางบ้านและสิ่งแวดล้อมที่เด็กอาศัยอยู่ เช่นทางบ้านมีภูมิหลังไม่ดีสังคมรอบๆบ้านไม่ดี เป็นต้นสภาพสังคมโดยรวมของบ้านเมืองอยู่ในสภาพไม่ดีก็มีส่วนทำให้นักเรียนพลอยไม่ดีขาดวินัยไปด้วย

แนวทางการสร้างเสริมงานวินัยนักเรียน

วนิดา เสวกครุฑ (2537 : 71 - 72) ได้ให้แนวคิดและแนวทางในการส่งเสริมวินัยให้แก่เด็กนักเรียนไว้ดังนี้ ผู้ใหญ่สามารถส่งเสริมวินัยให้กับเด็กได้ คือ การทำตัวอย่างที่ดีให้แก่เด็กประพฤติปฏิบัติงาน คอยชี้แนะ ตักเตือน รวมทั้งให้เหตุผล ข้อดี ข้อเสีย ของการประพฤติปฏิบัติในเรื่องต่างๆ ในชั้นเรียน ครูต้องควบคุมเอาจริงกับข้อบังคับ ถ้าผิดก็ลงโทษและทำอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมสร้างนิสัยในโรงเรียนประถมศึกษา ครูประจำชั้นมีความใกล้ชิดเด็กมาก จึงเหมาะที่จะช่วยปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยให้กับเด็กในหลายโอกาสที่เอื้ออำนวยให้โดยเฉพาะตอนเข้าหลังเคารพธงชาติ ซึ่งโรงเรียนส่วนมากมีการจัดกิจกรรมโฮมรูม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนมีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ การปรับตัว ตลอดจนการฝึกทักษะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและกิจกรรมต่างๆ ควรวางโครงการอย่างมีจุดประสงค์และแนวปฏิบัติอย่างชัดเจน รวมทั้งมีการประเมินผล

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2540 : 30 - 34) การส่งเสริมวินัยให้เด็กยอมรับนั้นวินัยหรือกฎทุกกฎต้องมีลักษณะ 3 ประการดังนี้ กฎต้องสมเหตุผล หมายความว่าสิ่งที่อยากให้เด็กทำนั้นควรเป็นสิ่งที่เป็นไปได้และเป็นเรื่องที่เด็กทำได้ในระดับอายุของเขากฎต้องถูกต้องชัดเจน ไม่คลุมเครือคือ ต้องแน่ใจว่ากฎที่ตั้งขึ้นให้เด็กทุกเรื่องเป็นสิ่งที่ชัดเจนอย่าให้มีข้อสงสัยหรือโต้เถียงได้และกฎต้องบังคับได้คือ ต้องมีการกำหนดโทษ ถ้าทำผิดก็ต้องลงโทษอย่างจริงจังทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

สุวรรณ ไพสุวรรณ (2541 : 26) ได้เสนอว่า งานด้านวินัยได้มุ่งเน้นด้านความมีระเบียบวินัยแก่นักเรียนให้รู้จักสิทธิและหน้าที่เป็นการเตรียมตัวนักเรียนสำหรับการปกครองในระบอบ

ประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขจุดเน้นของกิจกรรมจะมีธรรมเนียมโรงเรียนซึ่งนักเรียนทุกคนต้องยึดถือเป็นระเบียบปฏิบัติ และมีข้อตกลงของเราภายในแต่ละห้องเรียนที่เป็นเหมือนกฎหมายท้องถิ่นให้นักเรียนร่วมกับครูประจำชั้นออกกฎระเบียบข้อบังคับของห้องเรียนอย่างไรก็ได้ แต่ต้องไม่ขัดกับหลักธรรมเนียมของโรงเรียน

พูนสวัสดิ์ นาคเสน (2544 : 26) ให้แนวคิดการส่งเสริมวินัยไว้ 5 ประการ คือ การทำให้เกิดพฤติกรรมเคยชิน โดยให้บุคคลรู้เห็นและปฏิบัติพฤติกรรมที่ดีเพื่อเป็นพื้นฐานและปฏิบัติต่อเนื่องจนเกิดเป็นพฤติกรรมเคยชินเหมือนกับการใช้วัฒนธรรมในสังคมเป็นแนวปฏิบัติ ผสมผสานกับหลักการทำให้เป็นพฤติกรรมเคยชิน เช่น การทำความเคารพด้วยการไหว้เมื่อพบผู้ใหญ่เป็นสิ่งเล็กทำได้โดยง่ายแต่การเข้าแถวไม่ใช้วัฒนธรรมไทยเด็กไม่ได้เห็นแบบอย่างที่ดีอยู่เสมอ ดังเช่น การไหว้ของไทย ดังนั้น การไหว้จึงง่ายต่อการปฏิบัติมากกว่าการเข้าแถว การใช้องค์รวมเป็นความสัมพันธ์ระหว่างจิตใจ พฤติกรรมและสติปัญญา ซึ่งเป็นหลักการทางการศึกษาและหลักการพิจารณาจริยธรรม คือ ไม่ความเข้าใจในความสำคัญของสิ่งที่จะกระทำมีความพอใจและยอมรับในสิ่งที่จะกระทำยอมนำไปสู่ความพร้อมในการกระทำการใช้แรงहनุนสภาพจิตเป็นการดึงความมุ่งมั่นหรืออุดมการณ์และพยายามปฏิบัติตามเป้าหมายที่มุ่งมั่นไว้ ซึ่งอาจทำให้เกิดการเปรียบเทียบความภาคภูมิใจในผลการปฏิบัติหากใช้มากเกินไปจะกลายเป็นดูถูกดูหมิ่นผู้อื่นอันเกิดจากการเปรียบเทียบและพึงพาล่าถั่งใจจากภายนอก การใช้กฎเกณฑ์บังคับเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้เกิดวินัยได้ชั่วระยะหนึ่งเมื่อไม่มีผู้เฝ้าควบคุมวินัยก็จะหายไปจึงเป็นวิธีที่ไม่ถูกต้อง

กล้า ทองขาว (2538 : 149 - 150) ให้เสนอแนะว่าบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในการรักษาระเบียบวินัยมีหลายประการดังนี้คือ กำหนดข้อบังคับของโรงเรียน ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการเกี่ยวกับเรื่องของวินัย และการรักษาวินัยของนักเรียน ส่งเสริมกิจกรรมการแสดงออกเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงความสามารถและร่วมมือกับผู้ปกครองในการอบรมสั่งสอนเด็กในความรับผิดชอบให้เป็นเด็กที่ดีตามสังคมที่ต้องการ

วิธีที่จะสร้างเสริมให้เด็กรู้จักการควบคุมพฤติกรรมของตนเองหรือการช่วยสร้างความรับผิดชอบที่ดีให้แก่เด็กเป็นสิ่งที่จำเป็นมากในการอบรมเด็กในสังคมปัจจุบันอาจทำได้หลายวิธีด้วยกันทั้งที่บ้านและ โรงเรียนคือพ่อแม่จะสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีกับลูกของตนไม่ควรจะบังคับขู่เข็ญให้เด็กทำตามกฎข้อบังคับที่วางไว้หรือปล่อยปละละเลยเด็กจนเกินไปการให้เด็กทำอะไรสักอย่างหนึ่งควรจะให้คำแนะนำและชี้แจงแต่โดยดีเพื่อจะช่วยให้เด็กเข้าใจสิ่งที่ให้ทำนั้นอย่างแจ่มแจ้ง พ่อแม่จะต้องยอมให้เด็กมีอิสระในการพัฒนาตนเองไม่ควรจะควบคุมเด็กอยู่ตลอดเวลาควรให้โอกาสแก่เด็กที่จะออกไปเล่นหรือเข้าสังคมกับเพื่อนๆ บ้างเพื่อเขาจะได้รู้จักอยู่ร่วมกับเด็กอื่นๆรู้จักการ

เป็นผู้ให้และผู้รับทั้งยังเป็นการส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็นตามธรรมชาติของเด็กด้วยจงพยายามศึกษาเด็กว่ามีความสามารถทำอะไรได้บ้าง และพยายามส่งเสริมให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ที่เขาสามารถทำได้ไม่ควรมอบความรับผิดชอบให้แก่เด็กจนเกินกำลังของเด็กช่วยให้เด็กเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่ควรกระทำต้องรู้จักอธิบายคำถามต่างๆ ที่เด็กสนใจและมีความสนใจที่จะอธิบายปัญหา หรือรับฟังเหตุผลต่างๆ ของเด็กและนำสิ่งต่างๆ เหล่านี้มาพิจารณาอีกครั้งจึงมีความนับถือในตัวเด็ก อย่าบังคับเขาจนเกินไปควรปล่อยให้เด็กปั้นตัวของตัวเองบ้างควรยกย่อง หรือให้คำชมเชยเด็กในโอกาสอันควรเพื่อเป็นการส่งเสริมกำลังใจและแสดงความพอใจต่อการกระทำของเด็กจงเป็นคนมีเหตุผลและสามารถอธิบายเหตุผลต่างๆ ให้เด็กเกิดความเข้าใจก่อนที่จะให้เด็กเชื่อฟังและกระทำตามจงเป็นคนคงเส้นคงวาอย่าแสดงอาการพรั่นใจหรือวันนี้สั่งให้ทำอย่างนี้แต่พรั่นใจสั่งให้ทำอีกอย่างหนึ่ง อย่าทำการลงโทษเด็กเมื่อเวลาโกรธควรยกยอกลตที่มีระเบียบวินัยดีมาให้เด็กดูเป็นตัวอย่างการให้กฎเกณฑ์ต่างๆ จะต้องให้ในเวลาที่เหมาะสมการทำโทษเด็กเมื่อทำผิดควรจะเป็นการสั่งสอนไม่ควรทำอย่างดุร้ายรุนแรงหรือทารุณต่างๆ หรือเป็นเวลานานการทำโทษควรจะทำอย่างคงเส้นคงวาและทันทีทันใดเพื่อเด็กจะได้รับรู้ว่าทำไมเขาจึงถูกลงโทษควรเข้าใจว่าไม่มีใครในโลกที่จะสามารถทำทุกสิ่งทุกอย่างได้ตามกฎที่ตั้งขึ้นแต่ควรจะสอนให้รู้จักปรับตัวให้เข้ากับกฎเกณฑ์และการใช้อำนาจเพื่อดำรงไว้ซึ่งสุขภาพอันสมบูรณ์ พ่อแม่ ผู้ใหญ่หรือครที่มีหน้าที่รับผิดชอบ โดย การอบรมเลี้ยงดูและวางสอนเด็กควรจะพยายามหาทางส่งเสริมให้เด็กรู้จักควบคุมตนเอง รู้จักตัดสินใจด้วยตนเองอย่างดีที่สุดต้องไม่ลืมว่าระเบียบวินัยเป็นส่วนช่วยเด็กให้เรียนรู้ในสิ่งที่ซึ่งจะทำให้ชีวิตเขาสมบูรณ์ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม เด็กจะสะสมระเบียบวินัยและอุดมคติทีละน้อยๆ จนเข้าใจความหมายได้ด้วยพลังความคิดที่เจริญงอกงามขึ้น อันจะทำให้เขาเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสามารถและช่วยตัวเอง ได้นานที่สุด

จากความสำคัญของระเบียบวินัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า วินัยเป็นผลดีต่อความเจริญของประเทศชาติวินัยยังมีความสัมพันธ์กับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม ส่งเสริมให้คนในสังคมมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมและเป็นปัจจัยในการพัฒนาประเทศไปสู่ความเป็นประชาธิปไตย

ประโยชน์ของความมีวินัย

พลเมืองมีคุณภาพเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลในการพัฒนาประเทศชาติให้บรรลุตามเป้าหมาย การปลูกฝังความมีวินัยในตนเองให้แก่เยาวชนจึงเป็นการพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง จะเห็นได้ว่า นักการศึกษาที่สำคัญได้กล่าวถึงคุณค่าและอยู่กันอย่าง

ปกติสุข ซึ่งวินัยไม่ได้หมายถึงเกณฑ์ หรือระเบียบข้อบังคับเฉพาะในกลุ่มคนเท่านั้น แต่ยังหมายถึง ระเบียบวินัยในตัวบุคคลด้วย กลุ่มสังคมใดที่มีวินัยในตนเองมาก ก็จะทำให้การดำเนินชีวิตอยู่ ร่วมกันอย่างสงบสุข ไม่เบียดเบียนกัน และเจริญก้าวหน้าไปด้วยดี (ประดิษฐ์อุปรมัย, 2518 : 140-141)

วินัยเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้มีประสิทธิภาพที่จะได้ เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบ วินัยจะเป็นเครื่องช่วยในการแนะแนวความประพฤติของ บุคคล จุดมุ่งหมายของวินัยทั้งหลายมิได้มีไว้ควบคุมความประพฤติของเด็กที่ใหญ่บังคับแต่ ความหมายที่แท้จริงของวินัยก็คือ วิธีการที่จะทำให้เด็กเกิดความต้องการทำในสิ่งที่ดีและเป็น ประโยชน์แก่สังคมด้วยตัวของเขาเอง มิใช่ด้วยการบังคับ แต่เกิดจากภายในตัวเด็กเองจะดีที่สุด

จากคุณค่าและประโยชน์ของวินัย จะพบว่า วินัยจะช่วยให้สมาชิกในสังคมประพฤติปฏิบัติ ไปแนวทางเดียวกัน เพื่อความสงบเรียบร้อยของส่วนรวม ถ้าปราศจากวินัยแล้วการอยู่ร่วมกันของ คนในสังคมย่อมสับสน วุ่นวาย การที่มีวินัยในตนเองของบุคคลนั้น จะทำให้บุคคลมีความประพฤติ ที่มีเหตุผล มีความอดทน มั่นคงทางอารมณ์ และเป็นผู้มีจริยธรรมมีระเบียบวินัยรู้จักรับผิดชอบชั่วดี ทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ซึ่งจะเห็นได้ว่าการพัฒนาความมีระเบียบวินัยในตนเอง แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ครูผู้สอนที่อยู่ใน โรงเรียนพึงเห็นความสำคัญที่จะปลูกฝังให้ เกิดขึ้นกับนักเรียนในโรงเรียน

อรรถพจน์จะทำ (2541 : 25) ได้กล่าวถึงระเบียบวินัยดังนี้คือ ช่วยสร้างสภาพการณ์อัน จำเป็นต่อความงอกงามของนักเรียน และความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียนถ้าขาดวินัยในห้องเรียน และนักเรียนไม่อยู่ในระเบียบวินัยของ โรงเรียนการดำเนินการในโรงเรียนจะเป็นไปอย่างไรราบรื่น ในที่สุดผลเสียจะเกิดแก่ตัวนักเรียน เช่น ห้องเรียนที่ไม่มีระเบียบนักเรียนก็อยากจะทำอะไรก็ทำ ไปตามใจชอบ การเรียนของตนเองและเพื่อนก็ต้องชะงักลงวินัยเป็นเครื่องเตรียมตัวนักเรียนสำหรับ การดำรงชีวิตในภายหลัง เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ต้องรับผิดชอบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและ สมาชิกในครอบครัว การช่วยเหลือกันและร่วมมือกันในการแก้ปัญหาสังคมเช่นปัญหาจราจรปัญหา การรักษาระบบนิเวศวิทยาปัญหาการบุกรุกทำลายป่าปัญหาการเสียดายอาคารตลอดจนการสร้างวินัย สำหรับหมู่คณะเพื่อรองรับกับสังคมใหม่ที่เรียกว่า “นิคส์” (NICS) การมีวินัยในโรงเรียนเป็นการ สร้างความรู้สึกรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (sense of Responsibility) และรับผิดชอบในการ กระทำต่างๆของตนเองอันจะนำผลมาสู่ตนเองและคนอื่น ๆ ของคนในอนาคตวินัยเป็นเครื่อง ปลูกฝังการรู้จักควบคุมบังคับใจตนเองไปที่ละน้อย โรงเรียนมีหน้าที่ปลูกฝังอบรมส่งเสริมให้ นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย (Democratic Society) โรงเรียนจะต้องกระทำอยู่ตลอดเวลาและสม่ำเสมอด้วยการมอบหมายหน้าที่ให้ทำ และให้

ควบคุมตัวเองให้ปฏิบัติหน้าที่นั้นให้ดีที่สุดตามกำลังและความสามารถของแต่ละคนซึ่งมีอยู่
โรงเรียนต้องฝึกและอบรมชี้แจงให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความคิด ความงามและความจำเป็นที่
จะต้องควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตนในทางที่ชอบจนเป็นนิสัย (Habit) มีลักษณะนิสัย (Character)
ที่จะนำความเจริญ มาสู่ตนและปฏิบัติงานในทางที่ถูกที่ควร

พนัสหันทนาคินทร์และคนอื่นๆ(2542 : 38) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของระเบียบวินัย ดังนี้
คือ ทำให้ป้องกันความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นในชีวิตทำให้ได้รับการยอมรับและไว้วางใจจากบุคคล
อื่นทำให้สังคมสงบสุขเพราะทุกคนปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกันทำให้บุคคลที่มีระเบียบวินัยดี
สามารถเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปสู่ทางที่ดีได้ง่าย

สรุปบุคคลที่มีวินัยจะช่วยให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ทำให้ป้องกันความ
ผิดพลาดที่จะเกิดขึ้น ในชีวิตและช่วยแก้ปัญหาในชีวิตตนเองและสังคมได้เป็นอย่างดีซึ่งโรงเรียน
เป็นสถานที่สำคัญในการส่งเสริมวินัยนักเรียน ได้เป็นอย่างดี

กระบวนการสร้างเสริมวินัยนักเรียน

1. วินัยด้านการตรงต่อเวลา

ความหมายของการตรงต่อเวลา

วินัยพัฒนรัฐและคนอื่นๆ (ม.ป.ป. : 16) ได้สรุปว่าการตรงต่อเวลาหมายถึง
การทำงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ให้ตรงเวลาหรือให้ทันตามเวลาที่กำหนด การฝึกให้ตรงต่อเวลาเป็น
ส่วนหนึ่งของการสร้างความมีระเบียบวินัย

รุจิรัฐสาระและคนอื่นๆ (ม.ป.ป. : 29) กล่าวไว้ว่าการตรงเวลา หมายถึงการทำกิจกรรม
ใดๆให้สำเร็จ ไปตามเวลาที่กำหนดไว้ไม่ผัดวันประกันพรุ่งและเมื่อรู้ว่าทำสิ่งใดล่าช้ากว่าที่กำหนดก็
ไม่นั่งนอนใจควรรีบทำงานนั้นให้เสร็จเพื่อมิให้ล่าช้ากว่ากำหนดมากกว่าเดิม

สวัสดิ์ปทุมราช (ม.ป.ป. : 2) ได้ให้คำจำกัดความการตรงต่อเวลาหมายถึงการปฏิบัติงาน
หรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้เสร็จตามที่กำหนดเวลาไว้เช่น นักเรียนทำแบบฝึกหัดส่งทันตาม
เวลาที่ครูกำหนดทุกครั้ง

พนัสหันทนาคินทร์และคนอื่นๆ (2542: 60) ได้ให้ความหมายการตรงต่อเวลา
ไว้ว่าหมายถึง การทำงานหรือการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้สำเร็จตามกำหนดเวลา

แนวทางในการปฏิบัติตนให้ตรงต่อเวลา

รุจิรัฐ สาระและคนอื่นๆ (ม.ป. ป. : 30) ได้กล่าวว่า การกระทำตนให้ตรงต่อเวลามีแนว
ปฏิบัติได้ดังนี้รับปฏิบัติภารกิจทันทีที่ได้รับงานไม่หยุดหรือชะงักอยู่กับที่และสร้างตารางหรือ
กำหนดการที่จะเริ่มต้นการดำเนินงานและเสร็จสิ้นตาม โครงการ

พันธ ันนาภินทรและคนอื่น ๆ (2542 : 1) ได้ให้แนวทางการปฏิบัติงานดังนี้เมื่อได้รับมอบหมายงานหรือหน้าที่ให้รับผิดชอบต้องรีบดำเนินการทันทีเมื่อนัดกับใครต้องไปพบตามเวลา และสถานที่ที่นัดหมายพยายามอย่าผัดผ่อนถ้าไปตามเวลาที่นัดหมายไม่ได้หรืออาจล่าช้า ต้องรีบแจ้งให้ทราบล่วงหน้าทันทีเมื่ออยู่ที่บ้านตื่นนอนคอนเข้าให้ทันเวลา เมื่ออยู่โรงเรียนต้องเข้าเรียนตามเวลาที่กำหนดเพื่อจะได้ความรู้เต็มที่เมื่อมีอุปสรรคในขณะที่ปฏิบัติงานต้องไม่เกิดความท้อแท้งานการทำงานต้องหยุดชะงักแต่ต้องเร่งแก้ไขเพื่อให้งานสำเร็จได้ตามกำหนดเวลา

ประโยชน์ของการตรงต่อเวลา

วินัยพัฒนารัฐและคนอื่น ๆ (ม.ป.ป : 16) ได้สรุปว่าการเป็นคนไม่ตรงเวลาทำให้เกิดผลเสียดังนี้จะทำให้งานล่าช้าไม่ได้รับความไว้วางใจจากบุคคลทั่วไป ขาดความพร้อมเพียงในหมู่คณะถูกตำหนิจากบุคคลอื่นได้

รุจิร ภูสาระ และคนอื่น ๆ (ม.ป.ป : 30) กล่าวไว้ว่าการปฏิบัติตนให้เป็นคนตรงต่อเวลาทำให้ได้รับประโยชน์ดังนี้ ทำให้การดำเนินงานสำเร็จลงตามกำหนดการ ไม่ล่าช้าได้รับการยกย่องเป็นบุคคลที่มีเกียรติเนื่องจากไม่ทำให้งานหรือผู้อื่นเสียหายอาจได้รับมอบหมายงานอื่นที่สำคัญบางอย่างให้ทำเพิ่มขึ้นเพราะได้รับการไว้วางใจว่าเป็นคนตรงต่อเวลา มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานเพราะเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ มีมิตรมาก อยากรคบหาสมาคมและอยากร่วมทำงานด้วย

สรุปได้ว่าการตรงต่อเวลาเป็นการทำกิจกรรมใดๆที่ต้องมีการวางแผนและให้เสร็จตามกำหนดเวลาหรือเวลาที่นัดหมายเช่นการตรงต่อเวลาในการมาโรงเรียน การส่งงาน การส่งแบบฝึกหัด การเข้าเรียนและ การเข้าสอบ ซึ่งถือว่าเวลาเป็นสิ่งที่มีความค่าที่สุดเมื่อเวลาผ่านไปแล้วเราไม่สามารถเรียกกลับคืนมาได้

2. วินัยด้านความสะอาด

ความสะอาด เป็นการปฏิบัติเพื่อดูแลบำรุงรักษาสถานที่ทำงานอุปกรณ์เครื่องใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อจัดของที่ไม่จำเป็นออกและจัดของที่จำเป็นให้เกิดความสะอาดในการใช้แล้วให้ทำความสะอาดบริเวณต่างๆที่ตนเองรับผิดชอบและรักษาความสะอาดอยู่อย่างสม่ำเสมอ

วุฒิชาเพชรสุวรรณ (2535 : 8 - 13) ได้สรุปเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด ทั้งที่บ้านและ โรงเรียน ดังนี้ บ้านเป็นสถานที่เราอาศัยพักผ่อนหลับนอนให้ความปลอดภัยและสร้างความสบายทั้งกายและใจให้ทุกคนในครอบครัวฉะนั้นจึงจำเป็นต้องรู้จักทำความสะอาดในส่วนประกอบต่างๆภายในบ้านรวมทั้งสิ่งของวัสดุที่ใช้ให้มองดูสวยงามและคงอยู่ในสภาพดีอยู่

ตลอดเวลา การทำความสะอาดจะทำได้ตามลักษณะและความเหมาะสมดังนั้นบริเวณบ้านควรเก็บกวาดขยะมูลฝอยลงถังขยะให้เป็นที่ ควรมีที่รองรับขยะมูลฝอยสิ่งของที่ไม้ได้ใช้แล้ววางไว้ในบ้านหลายๆ แห่งเช่นตามบริเวณบ้าน ห้องรับแขก ห้องนั่งเล่นเป็นต้น รักษาความสะอาดบริเวณห้องนอน ห้องแต่งตัวห้องครัว ห้องน้ำ ห้องส้วมให้อยู่ในสภาพที่น่าอยู่เรียบร้อยและสะอาด

อนุกูล กริแสง (2540:21)กล่าวว่านักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าการรักษาความสะอาดในโรงเรียนมีส่วนสำคัญในการพัฒนาการทางกายภาพและจิตวิทยาของนักเรียนตัวครุมิใช้ตัวจักรสำคัญที่จะสร้างความเจริญเติบโตแก่เด็กทุกด้าน อาคารสถานที่และการรักษาความสะอาดภายในโรงเรียน ก็มีส่วนช่วยเสริมสร้างความเจริญงอกงามทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสังคมของเด็กนักเรียน

กรมวิชาการ (2542 : 21) ได้กล่าวถึงความสะอาดว่าความสะอาดมีอยู่ 3 ทางคือ สะอาดกายสะอาดวาจาสะอาดใจซึ่งหมายถึงความดีงามหรือความไม่ทุจริตทางกายวาจาใจและสะอาดภายนอกได้แก่ความสะอาดของร่างกายเครื่องใช้บ้านเมืองและความเป็นอยู่สะอาดภายในได้แก่ความสะอาดภายในจิตใจ

โรงเรียนเป็นสถานที่ฝึกอบรมนักเรียนให้เป็นคนดีมีความรับผิดชอบรู้หน้าที่นักเรียนทุกคนต้องมีหน้าที่ช่วยพัฒนาโรงเรียนให้มีความสะอาดน่าอยู่นักเรียนทำได้หลายวิธี คือ ทั้งเศษขยะอาหารหรือสิ่งที่ไม่ต้องการลงในถังขยะให้ถูกต้องต้องทำเวรตามที่ได้รับมอบหมาย รักษาทรัพย์สินของ โรงเรียนอย่างดีขึงเมื่อเห็นสิ่งใดชำรุดหรือเสียหายควรแจ้งให้ผู้รับผิดชอบให้ทราบเพื่อดำเนินการซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ ช่วยกันดักเตือนผู้ที่ทำผิดหรือบอกครูอาจารย์ให้ทราบชื่อเพื่อช่วยกันสร้างวินัยอันดีให้กับนักเรียนทุกคน

วินัยเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดได้แก่การรักษาความสะอาดห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้พื้นห้องระเบียง เพดาน ฝาผนังกระดานดำ การสำรวจและรายงานสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่ชำรุดใช้การไม่ได้อุปกรณ์ประจำห้องไม่ครบการรักษาความสะอาดตนเองและที่อยู่อาศัยประโยชน์ที่ได้รับจากการทำความสะอาด ได้แก่สภาพแวดล้อมที่ทำงานสดชื่นน่าทำงานเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเครื่องจักรอุปกรณ์และฮาร์ดแวร์การใช้งานของเครื่องจักร อุปกรณ์

สรุปได้ว่าการรักษาความสะอาดเป็นการปฏิบัติเพื่อการดูแล บำรุงรักษาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย บริเวณ โรงเรียน อาคารสถานที่ และอุปกรณ์สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ให้พร้อมในการปฏิบัติงานและรักษาความสะอาดอยู่อย่างสม่ำเสมอ

3. วินัยด้านการแต่งกาย

การแต่งกายถือเป็นวินัยอย่างหนึ่งการแต่งกายที่ถูกกาลเทศะเป็นการบ่งบอกให้ผู้อื่นรู้ว่าเขาเป็นคนเช่นไรเครื่องแต่งกายจะบอกให้ผู้พบเห็นรู้ว่าเขาคอนนั้นเป็นบุคคลเช่นใด

ถ้าแต่งกายดีเรียบร้อยก็จะทำให้ตนเองเกิดความเชื่อมั่น มีความภูมิใจ

จรรยา ทองถาวร (2535 : 176-177) กล่าวว่า การแต่งกายพิจารณาได้จากเสื้อผ้า ที่ใช้สำหรับชายหญิงจะแตกต่างกัน ชายจะนุ่งกางเกง หญิงจะนุ่งกระโปรงหรือกางเกงแบบผู้หญิง

วิจิตร อาชะกุล (2538 : 123 - 124) ได้ให้ข้อคิดไว้ว่าการแต่งกายเป็นการเสริมสร้างบุคลิกภาพให้แก่ตนเองผู้ที่แต่งกายดีย่อมดึงดูดความสนใจให้ผู้อื่นอยากคบหาสมาคม เพราะเครื่องแต่งกายช่วยเสริมสร้างและสามารถเปลี่ยนบุคลิกภาพของตนเองได้ การแต่งกายดีทำให้มีเสน่ห์ไม่จำเป็นต้องใช้ของมีราคาแพงหรือหรูหราแบบทันสมัยไม่ต้องถึงกับทันสมัยเป็นการสิ้นเปลือง สิ่งสำคัญแต่งกายให้เหมาะสมกับรูปร่างบุคลิกของตน การแต่งกายของคนเราย่อมบ่งบอกอะไรหลายอย่างว่าผู้แต่งนั้นมีรสนิยมนิสัยฐานะ ความรู้สึกนึกคิด การศึกษาอบรม จิตใจว่าเป็นอย่างไรผู้ที่แต่งกายเป็นจะช่วยเสริมสร้างบุคลิกให้เด่นเก๋ มีเสน่ห์ ดูเรียบร้อยและงามสง่า การแต่งกายที่เหมาะสมนั้น ควรคำนึงว่าเหมาะสมกับวัย โอกาสสถานที่ สถานการณ์ส่วนผู้ที่แต่งกายดีประพฤติดี มีเสน่ห์ ผู้คนอยากใกล้ชิดสนิทสนม

ธรรมรส โชติคุณุชร (2540 : 126 - 133) กล่าวโดยสรุปการแต่งกายดีเป็นการเสริมสร้างบุคลิกลักษณะที่ดีให้กับบุคคลและเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นการแต่งกายเป็นการเพิ่มบุคลิกลักษณะและการจะเป็นผู้มีบุคลิกลักษณะจะต้องรู้ศิลปะในการแต่งกายเพื่อเพิ่มบุคลิกลักษณะเพราะบุคคลมองกันหรือวินิจฉัยกันด้วยการอาศัยการแต่งกายนั่นเอง

สุรัสวดี มุสิกบุตร(2545:4-16) กล่าวว่า การแต่งกาย คือ การนำเสื้อผ้ามาปกปิดร่างกาย โดยมีวัตถุประสงค์ป้องกันความหนาวความร้อนและการแต่งกายที่แต่งกายถูกกาลเทศะแต่งอย่างผู้มีรสนิยม ก็สามารถเสริมบุคลิกภาพ ให้ผู้สวมใส่เสื้อผ้าดูสง่าและสวยงาม การเลือกสรรการแต่งกายที่ดีและเหมาะสมนั้น ไม่มีกฎหรือข้อบังคับตายตัวเพราะเนื่องจากรูปลักษณ์ทางกายที่แตกต่างกันออกไปของแต่ละบุคคล แต่ละรูปลักษณ์ทางกายก็มีจุดเด่นและจุดด้อยที่แตกต่างกันศิลปะการแต่งกายจึงมีบทบาทในการเสริมให้รูปร่างทางกายที่แตกต่างและโดดเด่นขึ้น

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียนและนักศึกษา ฉบับที่ 4 (2546:2) โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียนและนักศึกษาให้เป็นการเหมาะสม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 และมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติเครื่องแบบนักเรียน พุทธศักราช 2482 กระทรวงศึกษาธิการจึงวางระเบียบดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเครื่องแบบนักเรียนและนักศึกษา (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2546

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสองของข้อ 5 แห่งระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย เครื่องออบบนักเรียนและนักศึกษา พ.ศ.2547

สถานศึกษาใดจะใช้ชุดพื้นเมืองหรือชุดประจำท้องถิ่นเป็นเครื่องแบบนักเรียนและนักศึกษา โดยปักอักษรย่อ สัญลักษณ์ หรือติดเข็มเครื่องหมายของสถานศึกษาตามที่สถานศึกษาเห็นสมควร

สรุปได้ว่าการแต่งกายคือการปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับและแนวปฏิบัติของโรงเรียน โดยแต่งกายให้เหมาะสมกับสภาพเป็นนักเรียน การแต่งกายให้ถูกกาลเทศะเป็นสิ่งจำเป็นมีความสำคัญยิ่งเพราะเครื่องแต่งกายจะบอกผู้อ่านว่าผู้แต่งกายเป็นคนอย่างไร การแต่งกายจะบอกความรู้สึก ผู้พบเห็น และเมื่อเวลาใดที่แต่งกายไม่เรียบร้อยจะทำให้ตนเองขาดความเชื่อมั่น ขาดความภาคภูมิใจ ซึ่งผิดกับเมื่อแต่งกายดีจะรู้สึกดีมีกำลังใจและมีความเชื่อมั่น ในตนเอง

4. วินัยด้านการเข้าแถว

วินัยด้านการเข้าแถวคือ การเดินแถว การเข้าแถว ภายในโรงเรียนตามโอกาสต่างๆ เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความปลอดภัย การเข้าแถวรับบริการต่างๆ การเดินทางไปกลับระหว่างบ้านกับ โรงเรียนอย่างเรียบร้อยและปลอดภัย มารยาทของการขึ้นรถและลงรถ ประจำทางพฤติกรรมการเดินทางไปกลับระหว่างโรงเรียน เข้าแถวอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่พูดจาหรือเล่นกันใน โอกาสต่อไปนี้ คือ เข้าแถวเคารพธงชาติและฟังการอบรมก่อนเข้าห้องเรียน เข้าแถวก่อนกลับบ้านเข้าแถวก่อนและหลังดำเนินกิจกรรมพลศึกษาและการฝึกอื่นๆ เดินทางอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยไม่เล่น พูดคุย วิวาทกัน ไม่เดินเป็นกลุ่มเกาะกะวุ่นวายในโอกาสต่อไปนี้ เดินกลับบ้าน มาโรงเรียน เดินเปลี่ยนห้องเรียน เดินออกนอกบริเวณ โรงเรียนเพื่อไปทำกิจกรรมต่างๆ เดินเข้าออกห้องประชุมเดินเข้าห้องเรียน การเข้าแถวรับบริการต่างๆ ตามลำดับก่อนหลังอย่างมีระเบียบเรียบร้อย หรือการปฏิบัติที่แสดงออกที่มุ่งส่งเสริมให้เกิดความมานะอดทนและแสดงความมีระเบียบวินัยเช่น การเข้าแถวเคารพธงชาติ การเข้าแถวซื้ออาหารกลางวัน การเข้าแถวรับสิ่งของ การเดินแถวเข้าห้องเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546 : 73)

5. วินัยด้านการแสดงความเคารพ

การแสดงความเคารพในโอกาสต่างๆ คือ การแสดงมารยาทไทย ซึ่ง มารยาทในอิริยาบถต่างๆตามแบบอย่างในวัฒนธรรมไทย เป็นสิ่งจำเป็นที่คนไทยทุกคนจะต้องทราบและปฏิบัติได้โดยถูกต้องกลมกลืนกับคนอื่น ในงานพิธีต่าง ๆ ซึ่งเป็นแบบเฉพาะที่ต้องปฏิบัติทั้งในเวลาของศาสนพิธีและพิธีอย่างอื่น ดังต่อไปนี้การไหว้มี 3 ระดับ ระดับที่ 1 ได้แก่ การไหว้พระรัตนตรัย ปุชณียวัตถุ ในกรณีที่ไม่สามารถกราบด้วยเบญจางคประดิษฐ์ได้ โดยพนมมือให้ปลายนิ้วส่วนบน

ของหน้าผากหรือหัวแม่มือจรระหว่างคิ้ว ชาย ขึ้นค้อมตัวลงให้ค้ำพร้อมก้มมือไหว้ หญิง ย่อเข่าลงให้ค้ำโดยถอยเท้าข้างใดข้างหนึ่งตามถนัดพร้อมก้มมือไหว้ ระดับที่ 2 การไหว้ผู้มีพระคุณและผู้อาวุโส ได้แก่ พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ครูอาจารย์ และผู้เคารพนับถือประนมมือให้ปลายนิ้วจรระหว่างคิ้ว ชาย ค้อมตัวลงน้อยกว่าระดับที่ 1 หญิง ย่อเข่าลงน้อยกว่าระดับที่ 1 โดยถอยเท้าข้างใดข้างหนึ่งไปข้างหลัง ระดับที่ 3 การไหว้บุคคลทั่วไปรวมถึงผู้เสมอกัน ประนมมือขึ้นให้ปลายนิ้วจรปลายงมูกชายค้อมตัวน้อยกว่าระดับที่ 2 หญิง ย่อเข่าน้อยกว่าระดับที่ 2 โดยถอยเท้าข้างใดข้างหนึ่งไปข้างหลัง การกราบแบบเบญจางคปดิษฐ คือ ใช้ในการเคารพพระรัตนตรัย หมายถึง การให้อวัยวะทั้ง 5 ส่วน มีความสัมพันธ์กันได้แก่ เข่า 2 มือ 2 และหน้าผาก 1 และการกราบผู้ใหญ่ได้แก่ การกราบ

ผู้เคารพนับถือเช่น ปู่ย่า พ่อแม่ ครูอาจารย์และผู้ที่เราเคารพกราบครั้งเดียว โดยนั่งพับเพียบทอดมือทั้ง 2 แขน 2 ข้างคร่อมเข่าเพียงเข่าเดียว มือพนมค้อมตัวลงให้หน้าผากและส่วนบนของมือ และไม่กระดิกก้นหัวขึ้นรับหน้าผาก ทั้งชายและหญิงทำเหมือนกัน หรือ เมื่อถวายความเคารพพระมหากษัตริย์และมเหสี เมื่อธงชาติขึ้นสู่ยอดเสาเมื่อได้ยินเพลงชาติเพลงสรรเสริญพระบารมี เพลงมหาฤกษ์และเพลงมหาชัย เมื่อประธานพิธีเข้าสู่ที่ประชุมเมื่อประธานพิธีจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย เมื่อครูหรือผู้ใหญ่ที่เราเคารพเดินผ่านมาในระยะใกล้ๆ เมื่อครูเข้าห้องเรียนและออกจากห้องเรียน เมื่อเป่าแตรในงานศพหรือประธานจุดไฟพระราชทานเพลิง การแสดงความเคารพมี 3 จังหวะ คือ การประนมมือก่อนการยกมือทั้งสองขึ้นกระพุ่มตั้งไว้ระหว่างอกใช้ปลายนิ้วทั้งสองข้างประกอชิดกันในลักษณะตั้งข้างบนอย่าให้นิ้วก้ำกันและหักขี้ผึ้งข้างล่างการไหว้ คือ การทำความเคารพ โดยยกกระพุ่มมือที่ประชุมขึ้นไว้ในส่วนบนของร่างกายตามความเหมาะสมดังนี้คือ การไหว้พระรัตนตรัยให้ยกประนมมือจรคิ้วหน้าผาก โดยให้หัวแม่มือทั้งสองข้างจรระหว่างคิ้วทั้งสองก้มศีรษะลงเล็กน้อยโดยปลายนิ้วทั้งสองจรคิ้วไรผม การไหว้บิดามารดาครู อาจารย์ ให้ยกมือประนมขึ้นจรคิ้วส่วนล่างของใบหน้าโดยให้ปลายนิ้วหัวแม่มือจรปลายคางและให้ปลายนิ้วจรปลายงมูกก้มศีรษะเล็กน้อย การไหว้บุคคลที่ควรเคารพทั่วไปให้ยกมือที่ประนมขึ้นจรคิ้วส่วนล่างของใบหน้าโดยให้ปลายนิ้วหัวแม่มือจรคิ้วปลายคางและปลายนิ้วจรปลายงมูกการไหว้บุคคลเสมอกัน ให้ยกมือที่ประนมขึ้นเหนือหน้าอกโดยก้มศีรษะลงเล็กน้อยการกราบคือ การแสดงความเคารพด้วยวิธีประนมมือขึ้นเสมอหน้าผากแล้วน้อมศีรษะจรคิ้วหน้าผากโดยใช้อวัยวะทั้ง 5 ส่วน คือ เข่าทั้งสองจรคิ้วหน้าผากทั้งสองวางราบติดพื้นและหน้าผากจรคิ้วหน้าผาก เรียกว่า การกราบแบบเบญจางคปดิษฐ์น้อมใช้ในการกราบพระรัตนตรัย (สมเกียรติ ปดิฐพร และคณะ. 2540 : 109 - 110)

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเคารพของนักเรียนนักศึกษา 2530 โดยที่เป็นการสมควรกระทรวงธรรมการว่าด้วยการเคารพของนักเรียน พุทธศักราช 2482 เสียใหม่ อาศัย

อำนาจตามข้อความในข้อ 23 แห่งประกาศปฏิวัติฉบับที่ 216 เสียใหม่ ลงวันที่ 29 กันยายน 2515
กระทรวงศึกษาธิการจึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเคารพของนักเรียน
และนักศึกษา 2530

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกระเบียบกระทรวงราชการ เรื่องการเคารพของนักเรียน
พุทธศักราช 2482 บรรดาระเบียบ ข้อบังคับและคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้
หรือซึ่งขัดแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

นักเรียนนักศึกษา หมายความว่า บุคคลที่กำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่ในสถานศึกษา
สถานศึกษา หมายความว่า โรงเรียน วิทยาลัย หรือสถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่
อยู่ในความควบคุมดูแลกระทรวงศึกษาธิการ

ข้อ 5 การทำความเคารพในห้องเรียน

5.1 เมื่อผู้ควรเคารพเข้ามาในห้อง ให้หัวหน้าห้องเรียนเป็นผู้ทำความเคารพ
โดยใช้คำบอก นักเรียนหรือนักศึกษาให้ทุกคนหยุดทำงานที่กำลังทำอยู่ทันที นั่งตัวตรง แล้วบอกว่า
เคารพ ให้นักเรียนนักศึกษายืนตรงแล้วไว้ เมื่อได้รับคำสั่งจากผู้รับการเคารพให้นั่ง จึงนั่งลง

5.2 นักเรียนนักศึกษาคงจะพูดกับครูให้ยืนตัวตรง เมื่อไปพบครูหรือเมื่อจะ
กลับมาที่โต๊ะเรียนให้ไหว้

5.3 การเคารพในทางศาสนาให้ทำความเคารพตามประเพณี

ข้อ 6 การทำความเคารพของนักเรียนและนักศึกษานอกห้องเรียน

6.1 นักเรียนและนักศึกษาทั้งชายและหญิงอยู่ในแถว ให้ใช้คำว่าแถวตรง

6.2 การเคารพผู้ควรเคารพในทางศาสนาให้ทำความเคารพตามประเพณี

นิยม

ข้อ 7 การทำความเคารพของนักเรียนและนักศึกษานอกโอกาสอื่น

7.1 เมื่ออยู่กับที่มีผู้ควรเคารพผ่านมาให้ยืนตรงแล้วไหว้

7.2 เมื่อเดินสวนกับผู้ควรเคารพ นักเรียนและนักศึกษาต้องหยุด หันหน้า
ไปทางผู้ควรเคารพยืนตรงแล้วไหว้ เมื่อผู้ควรเคารพผ่านไปแล้วจึงเดินต่อไป

7.3 เมื่อผู้ควรเคารพอยู่กับที่นักเรียนและนักศึกษาเดินผ่านไป ให้หยุดยืน
ตรงแล้วไหว้แล้วจึงเดินผ่านไป โดยก้มตัวเล็กน้อย

7.4 หากนักเรียนนักศึกษาพบผู้ควรเคารพคนเดียวมากกว่า 1 ครั้ง ในวัน
นั้น

7.4.1 เมื่ออยู่กับที่มีผู้ควรเคารพผ่านมา หรือเมื่อเดินสวนกับผู้ควร
เคารพ นักเรียนและนักศึกษาต้องหยุด หันหน้าไปทางผู้เคารพ แล้วยืนตรงเป็นการแสดงความเคารพ

7.4.2 เมื่อผู้ควรเคารพอยู่กับที่ให้นักเรียนและนักศึกษาเดินไปไปแล้ว
ก้มตัวลงเล็กน้อย

ข้อ 8 การทำความเคารพของนักเรียนและนักศึกษาระหว่างอยู่ในยานพาหนะ เมื่อสวน
กับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือผู้แทนพระองค์ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ พระบรมราชวงศ์
ชมหาราช ๙ราชินี ๙บรมราชวงศ์ ๙ยวราช ๙ประจำกองทหาร ๙ประจำกองลูกเสือ

8.1 ถ้าอยู่ในยานพาหนะในที่สาธารณะ เช่นรถโดยสารประจำทาง หรือ
ยานพาหนะที่ไม่สะดวกแก่การออกมาทำความเคารพ ให้อยู่ในรถนั้นด้วยอาการสำรวม

8.2 ถ้าอยู่ในยานพาหนะส่วนตัวที่สามารถออกมาทำความเคารพด้วย
ความสะดวก เช่น รถจักรยานยนต์ รถจักรยาน ให้หยุดออกมาจากยานพาหนะนั้น แล้วแสดงความ
เคารพ

ข้อ 9 นักเรียนนักศึกษาไม่ต้องทำความเคารพใน โอกาสต่อไปนี้

9.1 เมื่อได้รับอนุญาต

9.2 เมื่อขับขี่ยานพาหนะหรือที่คับขัน

ข้อ 10 นักเรียนและนักศึกษาที่เป็นกองลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด สมาชิก
ผู้นำเพื่อประโยชน์หรือนักศึกษาวิชาทหาร การแสดงความเคารพให้เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการ
นั้น

ข้อ 11 การแสดงความเคารพ ต้องให้เหมาะสมกับเวลา สถานที่ และบุคคล
สรุปการแสดงความเคารพหมายถึง การพัฒนาและการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียน
แสดงความเคารพในโอกาสต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องโดยมีการกำหนดพฤติกรรมที่แสดงอาการนับถือ
เช่นการเคารพ ผู้ใหญ่เคารพสถาบันชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์เคารพครูอาจารย์

6. วินัยด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและแนวปฏิบัติของโรงเรียน

อรุณพ อุณจะนำ (2541 : 19) ได้กล่าวว่าวินัยในโรงเรียนควรมีลักษณะดังนี้คือ
การกระทำความดีของนักเรียนเป็นไปเพราะเห็นดี เห็นงามที่จะได้จากการกระทำดี ไม่ใช่เพราะ
อำนาจภายนอกคอยบังคับให้กระทำดี การเชื่อฟังและระเบียบเกิดขึ้นจากการเข้าใจเหตุผลของ
การกระทำตามระเบียบไม่ใช่กลัวอำนาจของบุคคลออกกระเบียบนั้น จุดหมายปลายทางของวินัยใน
โรงเรียนคือต้องการให้รู้จักควบคุมตนเอง การออกคำสั่งให้นักเรียนปฏิบัติตามได้พิจารณาอย่าง

รอบคอบแล้วว่าจะเป็นส่วนช่วยให้นักเรียนประพาศคติไม่ใช่ออกมาเพื่อเหตุส่วนตัวของผู้มีอำนาจที่จะออกคำสั่งนั้นการปฏิบัติต่อหน้าผู้กระทำผิดเป็นไปตามลักษณะพื้นฐานส่วนตัวของผู้กระทำผิดเป็นราย และกิจกรรมทั้งหลายของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนเป็นส่วนให้นักเรียนได้สร้างความเจริญไปในวิถีทางอันเป็นที่ยอมรับกันในสังคม

พนัส หันนาคินทร์ และคณะ (2542 : 38) ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติตนให้มีระเบียบวินัยไว้ 3 ข้อดังนี้คือ ต้องรู้จักกฎระเบียบของสังคมที่เราอยู่เป็นอย่างดีเพื่อจะได้ไม่ละเมิดกฎหมายต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบนั้นอย่างเคร่งครัดทั้งต่อหน้าและลับหลังและฝึกปฏิบัติตามกฎระเบียบจนคิดเป็นนิสัย

กระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2515) ตามความในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 132 ลงวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2515 เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองความปลอดภัยจรรยาบรรณและการแต่งกายของนักเรียนนักศึกษาไว้ดังนี้การแต่งกายและความประพฤติดังต่อไปนี้ ถือว่าไม่เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนคือ นักเรียนชายไว้ผมยาวโดยไว้ผมข้างหน้าและกลางศีรษะยาวเกิน 5 เซนติเมตร และชายผมรอบศีรษะไม่ตัดเกรียนชิดผิวหนังหรือไว้หนวดไว้เครา นักเรียนหญิงตัดผมหรือไว้ผมยาวเลยต้นคอหากโรงเรียนหรือสถานศึกษาได้อนุญาตให้ไว้ผมยาวเกินกว่านั้นก็ให้รวบให้เรียบร้อยใช้เครื่องสำอางหรือสิ่งปลอมเพื่อการเสริมสวยที่เขวเร่ร่อนอยู่ในที่สาธารณะสถาน หรือทำลายทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียนหรือสถานศึกษาหรือสาธารณสมบัติแสดงกิริยาวาจาหรือกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดที่ไม่สุภาพ มั่วสุมและก่อความเคียดแค้น รำคาญ อย่างหนึ่งอย่างใดเล่นการพนันซึ่งต้องห้ามตามกฎหมายการพนันที่เขวเร่ร่อนกลางคืนระหว่างเวลา 22.00 น. ถึง 04.00 น. วันรุ่งขึ้นเว้นแต่ไปกับบิดามารดาหรือผู้ปกครองหรือได้รับอนุญาตจากโรงเรียนหรือสถานศึกษา สูบบุหรี่ สูบกัญชาหรือเสพสุรายาเสพติด หรือของมีเงินเมฆอย่างอื่นเข้าไปในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ หรือสถานอื่นใดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน โรงรับจำนำ หรือสถานการพนันในระหว่างเวลาที่มีการเล่นการพนันวันแต่จะเป็นผู้อาศัยอยู่หรือเยี่ยมญาติในสถานทีนั้นเข้าไปในงานหรือร่วมงานสังสรรค์และงานนั้นมีการเดินรำหรือการแสดงซึ่งไม่แก่สภาพของนักเรียนวันแต่ไปกับบิดา มารดาหรือผู้ปกครองหรืองานนั้นบิดามารดาผู้ปกครองหรือสถานศึกษาของนักเรียนคนใดคนหนึ่งเป็นผู้จัดเข้าไปในสถานค้าประเวณี วันแต่จะเป็นผู้อาศัยอยู่ในนั้นหรือไปเยี่ยมญาติซึ่งอาศัยอยู่ในสถานทีนั้นคบค้าสมาคมกับผู้หญิงซึ่งประพาศตนเพื่อการค้าประเวณีวันแต่จะเป็นญาติใกล้ชิดกับหญิงนั้นประพาศตนในทำนองชู้สาว มีวัตถุประสงค์หรือมีอาวุธติดตัวหรือซ่อนเร้นไว้เพื่อใช้ในการประทุษร้ายคดี หลบหนีโรงเรียนการแต่งกาย และความประพฤติดังต่อไปนี้ถือว่าไม่เหมาะสมแก่สภาพของนักศึกษาตามความในข้อ 5 แห่งประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 132 นักศึกษาชายตัดผมหรือไว้ผมยาวจนด้านข้างและด้านหลัง

ยาวเลยหรือไว้หนวดไว้เครานักศึกษาหญิงนุ่งกระโปรงสูงจนชายกระโปรงสูงกว่ากึ่งกลางสะบ้าหัวเข่าเกิน 5 เซนติเมตร ขอบกระโปรงต่ำกว่าระดับสะดือคาดเข็มขัดหลวมต่ำกว่าระดับขอบกระโปรงหรือแต่งกายไม่เหมาะสมกับสภาพกุลสตรีไทย สูบกัญชาหรือเสฟสุรา ยาเสพติด หรือของมีเมาอย่างอื่นกระทำการอันเป็นปฏิปักษ์ต่ออำนาจบริหารของโรงเรียนหรือสถานศึกษาหรือบังคับขู่ขู่ขู่หรือสนับสนุนให้นักเรียนหรือนักศึกษากระทำการเช่นนั้น

กฎกระทรวง กำหนดความประพฤติของนักเรียนและนักศึกษา (2548:17) อาศัยอำนาจตาม มาตรา 6 และมาตรา 64 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติ บางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 34 มาตรา 35 มาตรา 39 มาตรา 48 และมาตรา 48 และมาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่า กระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ดังนี้

ข้อ 1 นักเรียนนักศึกษาต้องไม่ประพฤติตนดังนี้

- 1.1 หนีเรียนหรือออกนอกสถานศึกษาโดยไม่ได้รับอนุญาตในช่วงเวลาเรียน
- 1.2 เล่นการพนัน จัดให้มีการเล่นการพนัน หรือมั่วสุมในวงการเล่น
- 1.3 พกพาอาวุธหรือวัตถุระเบิด
- 1.4 ซื้อ จำหน่าย แลกเปลี่ยน เสฟสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สิ่งมีนเมา

บุหรี หรือยาเสพติด

- 1.5 ลักทรัพย์ กรร โขกทรัพย์ ข่มขู่ หรือบังคับขืนใจเพื่อเอาทรัพย์สินผู้อื่น
- 1.6 ก่อเหตุทะเลาะวิวาท ทำร้ายร่างกายผู้อื่น เตรียมการหรือกระทำการใด ๆ อันน่าจะก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน
- 1.7 แสดงพฤติกรรมชู้สาวซึ่งไม่เหมาะสมในที่สาธารณะ
- 1.8 เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี
- 1.9 ออกนอกสถานที่พักเวลากลางคืน เพื่อเที่ยวเตร่หรือรวมกลุ่ม อันเป็น

การสร้างความคิดรื้อนให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

ข้อ 2 ให้โรงเรียนหรือสถานศึกษากำหนดระเบียบว่าด้วยความประพฤติของนักเรียน นักศึกษา ได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงนี้

สรุปวินัยด้านการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและแนวปฏิบัติของโรงเรียนคือ การส่งเสริมให้นักเรียนการปฏิบัติตามตามระเบียบ ข้อบังคับของกฎกระทรวงฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2515) ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2518) กฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดความประพฤตินักเรียน (2548) และแนวปฏิบัติของโรงเรียน

บทบาทของโรงเรียนในการสร้างเสริมวินัยนักเรียน

ความหมายของบทบาท

คำว่าบทบาทมีนักวิชาการและหน่วยงานต่างๆ ได้กล่าวถึงความหมายของบทบาทไว้อย่างหลากหลายและต่างกันตามหลักแนวความคิดและหลักการของแต่ละท่าน ซึ่งมรดังนี้

อุทุมพร ติระธรรม (2537 : 11) กล่าวว่าบทบาทหมายถึงการปฏิบัติตามตำแหน่งหรือสถานภาพการดำรงอยู่ มีบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่ผู้อื่นที่คาดหวังให้บุคคลที่อยู่ในสถานภาพนั้นต้องปฏิบัติ บทบาทเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาและความต้องการของผู้คาดหวังให้บุคคลที่อยู่ในสถานภาพนั้นมีบทบาทอย่างไร

ขงยุทธ จำปานูล (2539 : 10) กล่าวว่า บทบาทหมายถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งหรือสถานภาพของบุคคลซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของสังคมซึ่งมีการกำหนดระเบียบไว้อย่างชัดเจนว่าบุคคลที่อยู่ในบทบาทนั้นมีสิทธิหน้าที่อย่างไร ถ้าสถานภาพของบุคคลเปลี่ยนแปลงไป บทบาทก็ต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยและถ้าบุคคลนั้นมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมมากขึ้นเท่าใดบทบาทก็จะเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น

โอเวน (Owens. 1970 : 54) กล่าวว่า บทบาทหมายถึงการแสดงพฤติกรรมของบุคคลตามความคาดหวังของผู้อื่น ซึ่งแตกต่างกันออกไปตามความคาดหวังและความคิดที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับการรับรู้ของบุคคลผู้แสดงพฤติกรรมนั้น

สตอกคิลล์ (Stogdill. 1991: 127-128) กล่าวว่าบทบาทเป็นรูปแบบของบุคคลที่จะปฏิบัติ ซึ่งมีผลมาจากที่ปฏิบัติซึ่งมีผลมาจากการประสานความสัมพันธ์ตามแนวทางของแต่ละบุคคล แต่ละตำแหน่งจะมีแนวทางกำหนดเอาไว้

ราชบัณฑิตยสถาน (2539 : 459) ให้ความหมายบทบาทไว้ว่าบทบาทหมายถึง การกระทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมหรือการปฏิบัติของบุคคลที่ที่ตนรับผิดชอบ ซึ่งการกระทำหรือการปฏิบัตินั้นจะขึ้นอยู่กับสภาพของเป็นอยู่ของบุคคลและความคาดหวังของสังคม โดยบทบาทนั้นจะมีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนหากสภาพของบุคคลเปลี่ยนไปบทบาทที่มีอยู่ก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย ยิ่งบุคคลนั้นมีความสัมพันธ์กับบุคคลมากขึ้นเท่าใดบทบาทจะเพิ่มขึ้นด้วย

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและการสร้างเสริมวินัยในตนเอง

ในการศึกษาบทบาทถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจและการยอมรับของบุคคลเกี่ยวกับบทบาทนั้นต้องอาศัยแนวคิดทฤษฎีบทบาท (Role Theory) ทฤษฎีการพัฒนาการของนักจิตวิทยานักมานุษยวิทยาและนักสังคมวิทยามาเป็นกรอบในการอธิบาย ซึ่งมีผู้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับบทบาท ดังนี้

อนันต์ จันทโรครต (2538 : 15-16) ได้กล่าวถึงทฤษฎีบทบาทว่า บทบาทเป็นสิ่งที่เรารู้สึกได้ สังเกตเห็นได้ในชีวิตประจำวันและได้แบ่งบทบาทเป็น 3 ลักษณะคือ

1. บทบาทที่ถูกคาดหวัง (Prescribed Role) เป็นบทบาทที่ถูกกำหนดขึ้นและเกิดจากความคาดหวังของตนเองในสถานการณ์ต่างๆ เช่นบทบาทของตนเองที่เป็นวิทยากร ผู้บริหาร ครู เป็นอาจารย์ เป็นผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น
2. บทบาทที่รับรู้จากตำแหน่ง (Subjective Role) เป็นบทบาทที่ตนเองได้รับรู้จากตำแหน่งของตนในลักษณะที่มีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เช่น บทบาทของความเป็นพ่อ เป็นผู้นำ เป็นผู้ตาม เป็นต้น โดยที่ตนเองเป็นผู้แสดงบทบาทนั้นต่อบุคคลอื่น
3. บทบาทที่คนในสังคมกำหนด (Enacted Role) เป็นบทบาทที่มุ่งถึงพฤติกรรมภายนอกที่แน่นอนของบุคคลตามกฎที่คนในสังคมกำหนดขึ้น เช่น บทบาททางเพศหญิงต้องทำอะไรในสถานภาพที่เป็นแม่บ้าน บทบาทนี้จะถูกพัฒนาในแง่ของบทบาทที่ถูกกำหนดขึ้น โดยสังคมมักจะถูกไหนดควบคู่กับสถานภาพของผู้นั้นด้วย

สังวร คงภักดี (2545 : 7-9) ได้รวบรวมทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทที่บุคคลแสดงออกดังนี้

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของ Linton (Ralp Linton's Role Theory) กล่าวว่าบทบาทขึ้นอยู่กับตำแหน่งหรือสถานภาพเป็นตัวกำหนดบทบาท เช่น บุคคลมีตำแหน่งเป็นครูต้องแสดงพฤติกรรมที่ดีแก่ศิษย์ เป็นต้น
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของ Nadel (Nade's Role Theory) กล่าวว่าบทบาทคือพฤติกรรมที่ส่งผลต่อพฤติกรรม 3 ลักษณะ คือ ส่วนประกอบที่ส่งผลบทบาท เช่น ครูพูดเก่ง หรือมีอารมณ์ขัน ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทและขาดมิได้ เช่น แพทย์ต้องรักษาคณ ไข้ ครูต้องสอนหนังสือ และส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย เช่นครูต้องเป็นสมาชิกคุรุสภา
3. ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของ Homann (Homann's Role Theory) กล่าวว่าบทบาทของบุคคลจะเปลี่ยนบทบาทไปตามตำแหน่งเสมอ เช่น ตอนกลางวันแสดงบทบาทสอนหนังสือเพราะเป็นครู ตอนเย็นแสดงบทบาทเรียนหนังสือภาคสมทบ เป็นต้น
4. ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของ Parson (Parson's Role Theory) เป็นบทบาทที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในสังคม ทำให้มนุษย์ต้องเพิ่มบทบาทของตนเองเช่นบุคคลมีเพื่อนมากต้องแสดงบทบาทมากขึ้นเป็นเงาตามตัว
5. ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของ Homann (Homann's Role Theory) กล่าวถึงว่าบทบาทของบุคคลแต่ละคนจะต้องมีตำแหน่งและบทบาทควบคู่กัน ไปไม่เหมือนกันบทบาทจะมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับบทบาททางสังคมที่เขาสังกัดอยู่ ตลอดจนลักษณะของบุคคลในสังคมนั้น

6. ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของ Good (Good's Role Theory) กล่าวว่าไว้ว่าบทบาท คือแบบแผนของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของแต่ละบุคคลและบทบาทดังกล่าวควรเป็นข้อตกลงที่มีต่อสังคม

7. ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของ Guskina (Guskina's Role Theory) กล่าวว่าพฤติกรรมของแต่ละบุคคลคือผลได้จากตำแหน่งทางสังคมของเขานั้นเอง และทฤษฎีบทบาทจัดเป็นข้อตกลงประการแรกของสถาบันต่างๆ ทางสังคมคาดหวังไว้บุคคลที่ได้รับตำแหน่งต่างๆ ควรปฏิบัติอย่างไร

สรุปได้ว่า ทฤษฎีบทบาทนักวิชาการได้กล่าวไว้ข้างต้นเป็นกรอบความคิดที่กล่าวถึงบทบาทที่เป็นรูปแบบพฤติกรรมของบุคคลที่ถูกกำหนดขึ้น โดยความคาดหวังของสังคมให้บุคคลปฏิบัติตาม ซึ่งบทบาทดังกล่าวจะแสดงออกนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบภายใน ได้แก่ บุคลิกภาพ ลักษณะทางพันธุกรรม ซึ่งหลอมรวมเป็นบทบาททางสังคมและจะแปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทฤษฎีการสร้างวินัยและจริยธรรมแบบสามมิติ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2523 : 14) กล่าวว่า ทฤษฎีการสร้างวินัยและจริยธรรมแบบสามมิตินี้แนวคิดของทฤษฎีนี้ว่าการสร้างวินัยเป็นกระบวนการที่ต้องมีเป้าหมายแน่นอน และต้องดำเนินการต่อเนื่องซึ่งมี 3 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 การสร้างศรัทธาหมายถึง จะให้คนมีวินัยในเรื่องใดต้องสร้างศรัทธาเสียก่อน โดยใช้เทคนิคแนวคิดกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง (Value Clarification) หรือ V.C. ซึ่งเป็นการตรวจสอบของบุคคลว่าสิ่งที่เขาเห็นมีคุณค่าสำหรับเขาหรือไม่ การจะทำให้คนเห็นคุณค่าในเรื่องนั้นขึ้นอยู่กับเขาได้เลือกสรรจนได้เห็นคุณค่าในสิ่งที่เขาพบเห็นด้วยตัวเองแล้วแสดงออกเป็นพฤติกรรม ขั้นที่ 2 การสร้างพฤติกรรมแบบอย่างหลังจากเกิดศรัทธาแล้วใช้อิทธิพลช่วยกำหนดในพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่าง (Modeling) ให้ปฏิบัติและกลุ่มจะทำหน้าที่ควบคุมให้มีปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มอีกด้วย เทคนิคการสร้างพฤติกรรมแบบอย่างนี้เป็นแนวคิดของเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning) หรือ S.L ซึ่งถือว่า พฤติกรรมของคนเป็นผลจากการลอกเลียนแบบพฤติกรรมในสังคมและขั้นที่ 3 การปฏิบัติเป็นนิสัยแนวคิดของการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification) หรือ B.M. เชื่อว่าพฤติกรรมของคนเป็นผลของความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ถ้าพฤติกรรมใดทำแล้วให้ผลน่าพอใจหรือได้รับการเสริมแรง เช่น สนใจยกย่องชมเชยก็มีแนวโน้มจะแสดงพฤติกรรมนั้นอีกในสภาพแวดล้อม ในทางตรงข้าม หากแสดงพฤติกรรมแล้วได้ผลตอบแทนไม่น่าพอใจหรือได้รับการลงโทษเช่นนี้ไม่ได้เพิ่มความสนใจมีแต่ความเฉยเมยถูกกำหนดก็มีแนวโน้มจะไม่แสดงพฤติกรรมนั้นอีกภายใต้สิ่งเร้าเดิม

วัชรวิฑูรธรรม (2535 : 197) กล่าวว่ากระบวนการ 7 ขั้นตอนของการสร้างเสริมค่านิยมคือการเลือก ได้แก่ สำรวจทางเลือก พิจารณาผลที่เกิดจากแต่ละทางเลือกและตัดสินใจเลือก โดยเสรี

การนิยมนับซึ่ง มีความสุขและภูมิใจ เต็มใจประกาศยืนยันให้เป็นที่รู้แสดงคำนิยามและปฏิบัติซ้ำๆ ให้เป็นกิจนิสัย

จากทฤษฎีดังกล่าวสรุปได้ว่าทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการวินัยในตนเองอธิบายการเกิด การพัฒนาวินัยในตนเองของคนตั้งแต่แรกเกิดกล่าวคือ วัยทารก วัยเด็กพัฒนามาจนกระทั่งค่อนข้าง คงที่ในวัยรุ่น หรือวัยผู้ใหญ่ตอนต้นแต่ก็ยังสามารถส่งเสริมหรือพัฒนาได้อีก โดยใช้วิธีการต่างๆ

แนวดำเนินการในการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียน

1. ลักษณะของผู้มีวินัยในตนเอง

กรูณา กิจขันธ์ (2517 : 21) ได้สรุปลักษณะของบุคคลที่มีความวินัยแห่งตนไว้ว่า บุคคลที่มี วินัยในตนเองนั้นจะมีลักษณะและพฤติกรรม ดังนี้

1. มีความรับผิดชอบ
2. มีความเชื่อในตนเอง
3. มีความรู้สึกผิดชอบ
4. ไม่กังวลใจ
5. มีความตั้งใจจริง ใจคอมั่นคง
6. มีลักษณะความเป็นผู้นำ
7. มีความซื่อสัตย์ จริงใจ มีเหตุผล
8. กล้าคิด กล้าพูด และกล้าทำ
9. มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและ ไม่เกรงใจโดยปราศจากเหตุผล
10. มีความอดทน

จากพฤติกรรมทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะปลูกฝังให้เกิด ในตัวเด็กนักเรียนและบุคคลที่มีส่วนร่วมส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าวกับตัวเด็กนักเรียนนั้น คือ “ครู” ครูจะต้องแสดงบทบาทของตนเองและสร้างวินัยให้เกิดในตนเองก่อนเพื่อจะได้เป็น แบบอย่างให้กับเด็กนักเรียน

การบริหารงานกิจการนักเรียน

การบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นงานที่ส่งเสริมการเรียนรู้และชีวิตความเป็นอยู่ของ นักเรียนใน โรงเรียนให้ดำเนิน ไปได้ด้วยดี มีความปกติสุขตลอดไปจนถึงการมุ่งพัฒนาบุคลิกภาพ การมีวินัยในตนเองการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมการพัฒนาความสามารถความสนใจและ ความถนัดเฉพาะของนักเรียนแต่ละคนให้ก้าวหน้าเป็นประ โยชน์แก่ตนเองและแก่สังคม ให้ได้มากที่สุด

ความหมายของกิจการนักเรียน

นักการศึกษาและนักบริหารการศึกษาได้ให้ความหมายของคำว่ากิจการนักเรียนไว้อย่างหลากหลายพอสรุปได้ดังนี้

ภิญโญ สาธร (2536 : 185) กล่าวว่าการบริหารกิจการนักเรียนหมายถึงการบริหารและการนิเทศบรรดากิจการต่างๆ ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการสอนในห้องเรียนดำรง

นางเยาว์กัลยาลักษณ์ (2541 : 11) ได้สรุปความหมายของกิจการนักเรียนว่ากิจการนักเรียนหมายถึงการจัดดำเนินงานกิจการและกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนและเป็นกิจกรรมที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียนซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนซึ่งความเจริญงอกงามในด้านร่างกายและจิตใจ อารมณ์สังคม สติปัญญาเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีความประพฤติดีงามมีระเบียบวินัยมีความคิดใคร่ครวญมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แสวงหาความรู้อยู่เสมอรู้จักนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์

วรวุฒิ บุญมา (2541 : 12) ได้กล่าวถึงการบริหารกิจการนักเรียนว่าเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนนอกเหนือจากการเรียนการสอนปกติในชั้นเรียน ขอบข่ายของการบริหารกิจการนักเรียนขึ้นอยู่กับสภาพสังคม ชุมชน ขนาดและระดับของสถานศึกษา รวมทั้งทรัพยากรการบริหารที่มีอยู่ในสถานศึกษาด้วย

ดำรง ประเสริฐ (2542 : 3) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียน คือการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในกิจกรรมต่างๆ นอกห้องเรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ต้องจัดให้แก่แก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนา ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

พูนทรัพย์ จันทพันธ์ (2542 : 6 - 7) ได้กล่าวถึงการบริหารกิจการนักเรียน หมายถึงการบริหารกิจการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่ไม่ใช่การสอนในชั้นเรียน ป็นการดำเนินการที่ครอบคลุมไปถึงงานสวัสดิการและการบริการนักเรียน งานด้านการปกครองและวินัย งานด้านบุคลิกภาพของนักเรียน งานกิจกรรมนักเรียนหรืองานกิจกรรมหลักสูตร โดยรวมไปถึงงานซ่อมเสริมทางวิชาการทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างและพัฒนานักเรียนให้เป็นคนที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้และเป็นมนุษยที่สมบูรณ์

จากความหมายของการบริหารกิจการนักเรียนที่กล่าวมาสรุปได้ว่าส่วนกิจการนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง นอกเหนือจากการสอนในชั้นเรียนปกติเป็นงานที่มุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียนทุกคนให้ก้าวหน้าประสบผลสำเร็จและส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน ให้ดำเนินไปด้วยดีอันจะมีผลไปถึงการพัฒนาคุณภาพและความรู้

ความสามารถหรือความถนัดเฉพาะคนของนักเรียนแต่ละคนให้ก้าวหน้า และเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ตัวของเขาเองทั้งในขณะที่มีชีวิตใน โรงเรียนและเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปสู่อาชีพการงาน อีกด้วย

จุดมุ่งหมายของการบริหารกิจการนักเรียน

กิจการนักเรียนมุ่งเน้นการพัฒนา นักเรียน นักศึกษาให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพเพียบพร้อมด้วยภูมิรู้ ภูมิธรรมและภูมิฐานหรือเป็นผู้ที่มีคุณธรรม โนธรรมและจริยธรรมดั่งนั้นสถานศึกษาแต่ละแห่งจำเป็นต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของงานกิจการนักเรียนไว้เพื่อเป็นแนวปฏิบัติของบุคลากร ผู้รับผิดชอบให้ดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้องในส่วนที่เกี่ยวกับนักเรียนได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการบริหารกิจการนักเรียน มีดังนี้

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2538 : 132) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจการนักเรียนว่า เพื่อในพัฒนาให้นักเรียน นักศึกษามีบุคลิกภาพที่เหมาะสมมีความสัมพันธ์และสามารถทำงานกับผู้อื่นเพื่อฝึกให้นักเรียน นักศึกษามีความรับผิดชอบ สามารถปกครองตนเองได้เพื่อฝึกความคิดและการตัดสินใจของนักเรียน นักศึกษาเพื่อพัฒนาสติปัญญาของนักเรียนนักศึกษาเพื่อให้นักเรียน นักศึกษาเพิ่มพูนความรู้ด้านอาชีพในอนาคตและรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เพื่อให้นักเรียน นักศึกษารู้จักทักษะทางสังคมรู้จักเสียสละทำงานให้ส่วนรวม เพื่อให้นักเรียนนักศึกษา พัฒนาลักษณะนิสัยความกตัญญูและความคิดที่ดีและเพื่อให้นักเรียน นักศึกษามีความสามัคคี

กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2538 : 6) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการบริหารกิจการนักเรียน ดังนี้

1. ส่งเสริมการเรียนและชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนใน โรงเรียนให้ดำเนินไปได้ด้วยดีมีความปรกติสุขต่อไป
2. พัฒนบุคลิกภาพ การมีวินัยในตนเอง การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม
3. พัฒนาความสามารถ ความสนใจ และความถนัดเฉพาะของนักเรียนแต่ละคนให้ก้าวหน้าเป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมให้ได้มากที่สุด

สันติ นิลหมื่น ไวย์ (2546 : 10) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการบริหารกิจการนักเรียนไว้ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนบุคลิกภาพของนักเรียนนักศึกษา ตามลักษณะอันพึงประสงค์ของตลาดแรงงาน
2. ช่วยแก้ปัญหาอันจะเกิดขึ้นแก่นักเรียนนักศึกษา
3. ช่วยป้องกันปัญหาอันที่จะเกิดแก่นักเรียนนักศึกษา

จรัญ ชูชื่น (2547 : 14) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนมีจุดหมาย ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการเรียนการสอนในหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้ตามความถนัดความสนใจและเต็ม

ศักยภาพเพื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากจุดมุ่งหมายที่นักการศึกษาได้กล่าวถึงดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า กิจการนักเรียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาด้านบุคลิกภาพของนักเรียนนักศึกษา ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของตลาดแรงงานและสังคมช่วยแก้ปัญหาอันจะเกิดขึ้นแก่นักเรียนนักศึกษาและช่วยป้องกันปัญหาอันจะเกิดขึ้นแก่นักเรียนนักศึกษา

ขอบข่ายของการบริหารกิจการนักเรียน

งานกิจการนักเรียนมีขอบข่ายการดำเนินงานครอบคลุมกิจกรรมต่างๆของสถาบันอุดมศึกษาอย่างกว้างขวางนักการศึกษาหลายท่านได้กำหนดขอบข่ายของงานกิจการนักเรียนไว้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานกิจการนักเรียนดังนี้

กัญญา โยธสาธร (2536 : 186) ได้จำแนกขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียนออกเป็น 7 ด้าน คือ สำมะโน โนนักเรียนและการทำนายปริมาณนักเรียนการเรียนรู้ การแบ่งกลุ่มการเลื่อนชั้นรายงานที่เกี่ยวกับนักเรียนการรักษาระเบียบวินัยการบริการแนะแนว บริการสุขภาพและกิจกรรมต่างๆของนักเรียน

วรวุฒิ บุญมา (2541 : 16) ได้สรุปขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียนออกเป็น 4 ด้านคือ การจัดทำทะเบียนประวัติ การปกครองนักเรียนและวิจัยในโรงเรียน การจัดกิจกรรมต่างๆ และการจัดกิจกรรมนักเรียน

นงเยาว์ กัลยาลักษณ์ (2541 : 19) ได้สรุปขอบข่ายของการดำเนินงานด้านกิจการนักเรียนว่ามีขอบข่ายครอบคลุมงาน 4 ประการ คือ งานสวัสดิการและบริการ ได้แก่ งานแนะแนวการจัดหาทุนการศึกษาสุขภาพอนามัยและงานด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงบริการที่ฝ่ายกิจการนักเรียนจัดให้งานกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมบำเพ็ญประโยชน์กีฬานันทนาการ ส่งเสริมวิชาการและการออกวารสารของนักเรียน งานควบคุม ได้แก่ งานระเบียบวินัยนักเรียน นักศึกษา การปกครอง การควบคุมดูแลแล้งงานบริการทางวิชาการ ได้แก่ การปฐมนิเทศ การปัจฉิมนิเทศการสอนซ่อมเสริมและการจัดอบรมพิเศษต่าง ที่ฝ่ายกิจการนักเรียนเป็นผู้ดำเนินการ สรุปได้ว่า การกำหนดขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียนนั้นมีขอบข่ายกว้างขวางมากมายเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับประเภทและระดับของสถานศึกษา ตลอดจนเป้าหมายในการผลิตนักเรียนของสถานศึกษานั้นๆ

ลักษณะและการป้องกันการกระทำผิดทางวินัย

คำร้อง ประเสริฐกุล (2542: 215) ได้สรุปลักษณะของบุคคลที่มีความวินัยแห่งตนไว้ว่า บุคคลที่มีวินัยในตนเองนั้นจะมีลักษณะและพฤติกรรม ดังนี้

1. มีความรับผิดชอบ
2. มีความเชื่อในตนเอง
3. มีความรู้สึกผิดชอบ
4. ไม่กังวลใจ
5. มีความตั้งใจจริง ใจคอมั่นคง
6. มีลักษณะความเป็นผู้นำ
7. มีความซื่อสัตย์ จริงใจ มีเหตุผล
8. กล้าคิด กล้าพูด และกล้าทำ
9. มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและไม่เกรงใจโดยปราศจากเหตุผล
10. มีความอดทน

จากพฤติกรรมทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะปลูกฝังให้เกิดในตัวเด็กนักเรียนและบุคคลที่มีส่วนร่วมส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าวกับตัวเด็กนักเรียนนั้น คือ “ครู” ครูจะต้องแสดงบทบาทของตนเองและสร้างวินัยให้เกิดขึ้นในตนเองก่อนเพื่อจะได้เป็นแบบอย่างให้กับเด็กนักเรียน

พนัส หันนาคินทร์ (อ้างถึงใน กานดา อมรเพชรกุล. 2540 : 26) ได้กล่าวถึง

การควบคุมประพฤตินักเรียนนั้นมีจุดหมายที่จะให้นักเรียนคุ้นเคยกับการประพฤติปฏิบัติตนที่ดี เพื่อที่จะให้เป็นนิสัยในการปฏิบัติตนต่อไปในภายภาคหน้า นอกจากนี้ในส่วนที่จะช่วยสร้างนิสัยที่ดีที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ การใช้วินัยในโรงเรียน นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะวิธีการดำเนินการป้องกันการกระทำผิดทางวินัย ดังนี้

1. การสร้างแรงจูงใจในบทเรียน เมื่อนักเรียนสนใจในบทเรียนแล้ว พฤติกรรมอันไม่พึงปรารถนาจะไม่เกิดขึ้น

2. สร้างความรักโรงเรียนให้เกิดขึ้นในนักเรียน ให้มีความภาคภูมิใจในโรงเรียน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Sense of Belonging) แล้วนักเรียนจะไม่ประพฤติตนในอันที่จะนำความเสื่อมเสียมาสู่โรงเรียน

3. รักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างครู อบรมสั่งสอนนักเรียนดีและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน

4. สร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีภายในโรงเรียน เช่น ห้องเรียน อาคารเรียนบริเวณต่าง ๆ ในโรงเรียน เป็นต้น

5. มีการให้รางวัลความประพฤติ เพื่อช่วยให้นักเรียนทำความดี

6. สร้างความร่วมมืออันดีระหว่างบ้าน อันได้แก่ ผู้ปกครองและโรงเรียน

คาร์ณี พาลุสุข (2530 :296) ได้ให้ความเห็นเรื่องวินัยว่า หมายถึง การกำหนดพฤติกรรมในอนาคตของคนโดยอาศัยวิธีการให้รางวัลผู้ที่ประพฤติดี หรือการลงโทษผู้ประพฤติชั่วต่อวินัยขององค์การ อันหมายถึงการใช้วินัยเป็นเครื่องมือมุ่งใจในทางบวก เช่นการชมเชยการให้ความร่วมมือ เป็นต้น หรืออาจใช้วินัยเป็นเครื่องมือมุ่งใจในทางลบ ดัง เช่นการตำหนิ ตีเตือน การลงโทษ หักคะแนน เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อให้คนประพฤติอยู่ในกรอบของวินัย

พระธรรมปิฎก (2539 : 30) ได้กล่าวถึงหลักการและวิธีการทั่วไปในการแก้ปัญหาจริยธรรม โดยต้องแก้ไขให้ครบทั้งด้านบวก ด้านลบ และให้ถึงเหตุถึงผลเป็นสิ่งสำคัญ กำจัดปัญหาให้หมดไป พฤติกรรมทางบวก ได้แก่ ความมีระเบียบวินัย ความขยันหมั่นเพียร ความรับผิดชอบ เป็นต้น ส่วนพฤติกรรม ทางด้านลบ ได้แก่ ค่านิยมบริโภคมก ขอบหูหระ พุ่มเพ็ชชอบ อาชวานะ ชอบเอาดีแต่คนเคียว การก่ออาชญากรรม การแก้ไขที่สาเหตุ โดยการวิเคราะห์ พื้นฐานจิตใจของคนไทย ที่ชอบเอาดีเอาเด่นเฉพาะตัว มีการแสดงออกที่ไม่ยอมกัน ทำงานเป็นทีมไม่ได้ ชอบบริโภคมกกว่าผลิต ขาดระเบียบวินัย ถ้าไม่ทำตามกฎเกณฑ์ได้แสดงว่าเก่ง จากตัวอย่างพฤติกรรมดังกล่าว ถ้าแก้ที่สาเหตุแล้วก็อาจแก้ปัญหาก็โยงหรืออิงกันได้

ในการที่จะทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมในทางบวกนั้น ครูผู้สอนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งในการอบรมสั่งสอนให้สอนให้ความรู้แก่นักเรียนใน โรงเรียนที่มีหน้าที่ในการเสริมสร้างลักษณะนิสัยหรือค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่ นักเรียน ต้องมีการสร้างแรงจูงใจ ดังที่ คาร์ณี พาลุสุข (2530 : 157 - 162) ได้กล่าวว่า การจูงใจ (Motivation) หมายถึง การนำปัจจัยต่าง ๆ มาเป็นแรงผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างมีทิศทางเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายที่ต้องการ และนักวิจัยได้วิเคราะห์พฤติกรรมที่แสดงออกมาจะเกี่ยวข้องกับความต้องการ (Need) และแรงขับ (Drive) ที่นำไปสู่การแสดงพฤติกรรมเพื่อลดแรงขับและการตอบสนองความต้องการนั่นเอง นักจิตวิทยา ได้แบ่งการจูงใจออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) หมายถึง สภาวะของบุคคลที่มีความต้องการในการทำ การเรียนรู้ หรือแสวงหาบางอย่างในตนเอง โดยมีต้องให้บุคคลอื่นมาเกี่ยวข้อง เช่น นักเรียนสนใจเล่าเรียนด้วยความรู้สึกใฝ่ดีในตัวของเขาเอง ไม่ใช่เพราะถูกบิดามารดาบังคับหรืออาจมีสิ่งล่อใจใด ๆ การจูงใจประเภทนี้ได้แก่

1.1 ความต้องการ (Need) เนื่องจากทุกคนมีความต้องการมีอยู่ภายในอันจะทำให้เกิดแรงขับ และแรงขับนี้ก่อให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ขึ้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและความพอใจ เช่น นักเรียนต้องการสอบให้ได้อันเป็นแรงจูงใจให้พยายามทำความเข้ากับบทเรียน เพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จ

1.2 เจตคติ (Attitude) หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่ดีที่บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดซึ่งจะช่วยเป็นตัวกระตุ้นให้ตัวบุคคลทำในพฤติกรรมที่เหมาะสม เช่น เด็กนักเรียนรักครูผู้สอนเพราะพอใจในวิธีการสอน ทำให้มีความสนใจและตั้งใจเรียนเป็นพิเศษ

2. การจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) สภาพของบุคคลที่ได้รับแรงกระตุ้นมาจากภายนอกให้มองจุดหมายปลายทาง และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือแสดงพฤติกรรมของบุคคลแรงจูงใจเหล่านี้ ได้แก่

2.1 เป้าหมายหรือความคาดหวังของบุคคล คนที่มีเป้าหมายในการกระทำใด ๆ ย่อมกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจให้มีพฤติกรรมที่ดีและเหมาะสม เช่น พนักงานทดลองงานมีเป้าหมายที่จะได้รับการบรรจุเข้าทำงานจึงพยายามตั้งใจทำงานอย่างเต็มความสามารถ

2.2 ความรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้า คนที่มีโอกาสทราบว่าตนจะได้รับความก้าวหน้าอย่างไรจากการกระทำนั้น ย่อมจะเป็นแรงจูงใจให้ตั้งใจและเกิดพฤติกรรมขึ้นได้ เช่น น้องเห็นที่ประสบความสำเร็จก้าวหน้าทางการเรียนก็จะพยายามให้เป็นเช่นนั้นได้บ้างทำให้มีกำลังใจที่จะเรียนอย่างเต็มที่

2.3 บุคลิกภาพ ความประทับใจอันเกิดจากบุคลิกภาพ จะก่อให้เกิดแรงจูงใจให้เกิดพฤติกรรมขึ้นได้ เช่น ครู อาจารย์ ก็ต้องมีบุคลิกภาพทางวิชาการที่เชื่อถือ นักปกครอง ผู้จัดการจะต้องมีบุคลิกภาพของนักบริหาร หรือผู้นำที่ดี หรือแม้แต่นักงานแนะนำความงามก็อาจสามารถจูงใจให้ลูกค้าซื้อสินค้าด้วยคุณสมบัติทางด้านบุคลิกภาพ เป็นต้น

2.4 เครื่องล่อใจอื่น ๆ มีสิ่งล่อใจหลาย ๆ อย่างที่ก่อให้เกิดแรงกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมขึ้น เช่น การให้รางวัล (Rewards) อันเป็นเครื่องกระตุ้นให้อยากกระทำ หรือการลงโทษ (Punishment) ซึ่งจะกระตุ้นมิให้ทำในสิ่งไม่ถูกต้อง นอกจากนี้การชมเชย (Praise) การติเตียน (Blame) การประกวด (Contest) การแข่งขัน (Competition) หรือแม้แต่การทดสอบ (Test) ก็เป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมได้

จะเห็นได้ว่า เมื่อมีสิ่งล่อใจแล้วคนเราก็จะมีความต้องการที่จะเห็นสิ่งนั้น ทำให้แสดงพฤติกรรมออกมา แต่เมื่อได้รับสิ่งล่อใจ และบรรลุเป้าหมายที่ต้องการแล้ว ก็จะหมดแรงจูงใจเพราะได้สิ่งที่ต้องการแล้ว

จากการศึกษาเรื่องของการจงใจ เป็นการช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคล เนื่องจากแรงจูงใจจะเป็นตัวคอยกำหนดทิศทางต่าง ๆ ของการเกิดพฤติกรรมในตัวบุคคล คาร์เนกี พาโลซุช (2530 : 178) ได้กล่าวโดยสรุปว่า แรงจูงใจที่ก่อให้เกิดพฤติกรรม คือ แรงจูงใจทางร่างกาย กับ แรงจูงใจทางสังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์ได้เรียนรู้จากการมีส่วนร่วมสัมพันธ์กับสังคมภายนอก เช่น ค่านิยมทางสังคม บรรทัดฐานทางสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งผลของการจงใจไม่อาจสรุปได้จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ในทันทีเท่านั้น แต่จะสังเกตได้จากการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในความคิดเห็นการรับรู้ และการแสดงออกรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ด้วย

สรุปได้ว่า วินัยในโรงเรียนมีจุดมุ่งหมายที่จะให้นักเรียนควบคุมตนเอง ปกครองตนเอง โดยพัฒนาความประพฤติของนักเรียนให้มีวินัยในตนเอง อันเกิดจากภายในตัวของนักเรียนเอง มากกว่าจะให้กฎระเบียบ และสิ่งแวดล้อมภายนอกมาบังคับ ครูพึงตระหนักและพิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับลักษณะของผู้มีวินัยที่พึงประสงค์ที่ควรส่งเสริมให้เกิดแก่เด็กนักเรียน ดังที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 (2548 : 1) ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ของระดับการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาระดับพื้นฐานดังนี้

มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ซึ่งประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ คือ

1. มีวินัย มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของของศาสนาที่ตนนับถือ

2. มีความซื่อสัตย์สุจริต

3. มีความกตัญญูกตเวที

4. มีความเมตตา กรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละเพื่อส่วนรวม

5. มีการประหยัดและรู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า

6. นิยมไทยเห็นคุณค่าในภูมิปัญญาไทยและรักษาวัฒนธรรมไทย

7. ปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 (2548: 24) จึงได้จัดให้มีงาน / แผนงาน / โครงการ และกิจกรรมรองรับการกำหนดคุณลักษณะอันประสงค์ของนักเรียนไว้ คือ โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม อันประกอบด้วย 1) พัฒนา จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) ส่งเสริมให้สถานศึกษา ปฏิบัติคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมและค่านิยมที่ถูกต้อง 3) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาดและผู้นำเพื่อประโยชน์ 4) ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านดนตรี กีฬา ศิลปะ

และนันทนาการ 5 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมทางศาสนา เพื่อพัฒนาวินัยในตัวนักเรียนให้เกิดขึ้นและคงอยู่อย่างถาวร

คุณค่าและประโยชน์ของควมมีวินัยในตนเอง

พลเมืองมีคุณภาพเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลในการพัฒนาประเทศชาติให้บรรลุตามเป้าหมาย การปลูกฝังควมมีวินัยในตนเองให้แก่เยาวชนจึงเป็นการพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง จะเห็นได้ว่า นักการศึกษาที่สำคัญได้กล่าวถึงคุณค่าและอยู่กันอย่างปกติสุข ซึ่งวินัยไม่ได้หมายถึงเกณฑ์ หรือระเบียบข้อบังคับเฉพาะในกลุ่มคนเท่านั้น แต่ยังหมายถึงระเบียบวินัยในตัวบุคคลด้วย กลุ่มสังคมใดที่มีวินัยในตนเองมาก ก็จะทำให้การดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ไม่เบียดเบียนกัน และเจริญก้าวหน้าไปด้วยดี (ประดินันท์ อุปรมย์, 2518 : 140-141)

วินัยเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้มีประสิทธิภาพที่จะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบ วินัยจะเป็นเครื่องช่วยในการแนะแนวความประพฤติของบุคคล จุดมุ่งหมายของวินัยทั้งหลายมิได้มีไว้ควบคุมความประพฤติของเด็กที่ผู้ใหญ่บังคับแต่ความหมายที่แท้จริงของวินัยก็คือ วิธีการที่จะทำให้เด็กเกิดความต้องการทำในสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์แก่สังคมด้วยตัวของเขาเอง มิใช่ด้วยการบังคับ แต่เกิดจากภายในตัวเด็กเองจะดีที่สุด

จากคุณค่าและประโยชน์ของวินัย จะพบว่า วินัยจะช่วยให้สมาชิกในสังคมประพฤติปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อความสงบเรียบร้อยของส่วนรวม ถ้าปราศจากวินัยแล้วการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมย่อมสับสน วุ่นวาย การที่มีวินัยในตนเองของบุคคลนั้น จะทำให้บุคคลมีความประพฤติที่มีเหตุผล มีความอดทน มั่นคงทางอารมณ์ และเป็นผู้มีจริยธรรมมีระเบียบวินัยรู้จักรับผิดชอบชั่วดี ทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ซึ่งจะเห็นได้ว่าการพัฒนาควมมีระเบียบวินัยในตนเองแก่เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ครูผู้สอนที่อยู่ใน โรงเรียนพึงเห็นความสำคัญที่จะปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับนักเรียนใน โรงเรียน

บทบาทของผู้บริหารและครูฝ่ายปกครองต่อการสร้างเสริมวินัยนักเรียน

การบริหารสถานศึกษา เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผนวิธีการและขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงาน ให้อย่างมีระบบเพราะถ้าระบบการบริหารงานไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่นๆ ของหน่วยงานด้วย การกำหนดบทบาทของผู้บริหารและครูฝ่ายปกครองต่อการสร้างเสริมวินัยนักเรียนได้กำหนดไว้ 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการสร้างควมตระหนัก ด้านการจัดกิจกรรม ด้านการกระตุ้นและแรงจูงใจ ซึ่งนักบริหารที่ดีจะต้องรู้จักเลือกวิธีการการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ซึ่งกลุ่มผู้บริหาร โรงเรียน ได้แก่กลุ่มสมาชิกผู้นำที่ทำหน้าที่ส่วนใหญ่มุ่งเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย

การวางแผน การสรรหาทรัพยากรการจัดการ การอำนวยความสะดวกการสนับสนุน การประสานงาน การควบคุมดูแล การตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบริหารงานและการบริหารคน ในสังคมโรงเรียนกลุ่มผู้บริหาร โรงเรียนจึงประกอบไปด้วย ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ ซึ่งเป็นหัวหน้าสถานศึกษาและผู้ช่วยฝ่ายต่างๆ ของโรงเรียนซึ่งหน้าที่ของผู้บริหารในการส่งเสริมความมีระเบียบวินัยคือผู้บริหารควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในงานปกครองนักเรียนวัยรุ่นให้แก่ผู้เกี่ยวข้องได้เข้าใจอย่างชัดเจนให้สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้องโดยการป้องกันการกระทำผิดระเบียบวินัยของนักเรียน ผู้บริหารควรสังเกตและดูแลพฤติกรรมของนักเรียนอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอเพื่อหาทางป้องกันมิให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่างๆ ขึ้นแนวทางการป้องกันการกระทำผิดระเบียบวินัยของนักเรียนก็เป็นวิธีการหนึ่งซึ่งช่วยลดปัญหาเกี่ยวกับความประพฤติของนักเรียนได้ดีซึ่งอาจจัดเป็นข้อที่สำคัญได้ 5 ประการ คือการขจัดสิ่งชั่วร้าย ซึ่งเป็นสาเหตุของการกระทำผิดระเบียบวินัยสิ่งชั่วร้ายซึ่งเป็นสาเหตุการกระทำผิดระเบียบวินัย หมายถึงสิ่งชั่วร้ายที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมภายนอกและสิ่งชั่วร้ายที่เกิดจากความรู้สึกภายในของนักเรียนเองการสร้างความรักและความภาคภูมิใจต่อโรงเรียนผู้บริหารควรหาแนวทางสร้างให้นักเรียนมีความรักมีความผูกพันและมีความภาคภูมิใจต่อโรงเรียนของเขาเพราะสิ่งเหล่านี้จะเกื้อหนุนให้นักเรียนมุ่งจะทำความดีและพยายามหลีกเลี่ยงการกระทำซึ่งจะนำเสื่อมเสียมาสู่ชื่อเสียงของโรงเรียนที่เขารักและภาคภูมิใจ การส่งเสริมความน่าสนใจต่อการเรียนรู้การที่เรียนถูกชักนำให้มุ่งความสนใจไปสู่การเรียนเป็นการช่วยป้องกันการกระทำผิดระเบียบวินัยที่ได้ผลดียิ่งอีกประการหนึ่งเพราะนักเรียนจะทุ่มเทพลังงานและกำลังความคิดไปสู่การเรียนเมื่อเขายอมรับว่ามีคุณค่าน่าสนใจและมีความสำคัญต่อชีวิตของเขา มากกว่าการใช้เวลาอย่างไร้ค่าและไร้เป้าหมายด้วยการหนีเที่ยวเตร่อยู่ตามสถานเริงรมย์ ก่อเหตุทะเลาะวิวาทหรือแต่งกายนำแฟชั่นเพื่อประกวดประชันกัน การให้บริการสนทนาและบริการปรึกษา นักเรียนบางคนละเมิดระเบียบวินัยเนื่องมาจากความไม่รู้ว่าเขาควรปฏิบัติตนอย่างไรเพราะเขาขาดข้อมูลที่ควรทราบและการให้นักเรียนมีส่วนช่วยในการปกครองและควบคุมความประพฤติ การให้นักเรียนแต่ละคนมีสนใจช่วยในการปกครองรับผิดชอบตนเองและควบคุมความประพฤติของตนเองนั้นจะเป็นแนวทางป้องกันการกระทำผิดระเบียบวินัยได้ดีอีกทางหนึ่ง

ธงชัย ช่อผกา (2537: 274) กล่าวถึงหลักการการสร้างวินัยนักเรียนดังนี้

1. ควรยึดจุดประสงค์และเป้าหมายทางการศึกษาเป็นหลัก โดยมีจุดมุ่งหมาย

ในการเสริมสร้างนักเรียนให้เป็นผู้มีความประพฤติมีวินัยในตนเองสามารถปกครองตนเองได้ขึ้นอยู่กับหลักแห่งความถูกต้องชอบธรรม

2. มีความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้ควรกำหนดขึ้นตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตย โดยครูและนักเรียนสามารถปรับเปลี่ยนยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์กาลเวลาแต่ต้องมีหลักแห่งความเสมอภาคของบุคคลเคารพสิทธิของผู้อื่น

การปรับปรุงแก้ไขนักเรียนที่มีปัญหาทางวินัยในปัจจุบันวิธีการปรับปรุงแก้ไขนักเรียนที่มีปัญหาทางวินัยมี 2 วิธีคือ

1. วิธีการที่ไม่ใช่การลงโทษวิธีการนี้ใช้ความรู้ในการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมที่เริ่มด้วยการวิเคราะห์ถึงสาเหตุของพฤติกรรมที่มีปัญหาแบ่งได้ 2 กลุ่มคือ

1.1 วิธีการที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในตัวเด็กเอง

1.1.1 การชักจูงและแนะแนว

1.1.2 การให้คำปรึกษา

1.1.3 การสอนซ่อมเสริม

1.2 วิธีการปรับปรุงสิ่งแวดล้อม

1.2.1 วิธีการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

1.2.2 การจัด โปรแกรมการทำงานควบคู่กับการเรียน

1.2.3 การเลือกชั้นหรือ โรงเรียนที่เหมาะสมให้

1.2.4 การจัด โปรแกรมการเรียนด้วยตนเอง

1.2.5 การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมที่บ้านและชุมชน

2. วิธีการลงโทษเป็นวิธีที่ได้ผลในระดับหนึ่งหากรู้จักใช้วิธีการลงโทษที่ถูกต้อง คือสามารถหยุดพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้อย่างน้อยระยะหนึ่งและเป็นการแสดงให้เห็นว่ากฎระเบียบที่วางไว้นั้นมีความศักดิ์สิทธิ์และมีความจำเป็นการปล่อยให้มีการฝ่าฝืนโดยไม่มีการลงโทษจะทำให้ นักเรียนเข้าใจว่าสิ่งที่ประพฤติดู่นั้นเป็นความถูกต้องในการลงโทษนั้นผู้ลงโทษจะต้องรู้หลักการในการลงโทษเพื่อที่จะไม่ให้มีผลกระทบเกิดขึ้นต่อไปการลงโทษมีหลักเกณฑ์ที่ผู้ลงโทษควรถือปฏิบัติให้ถูกหลักการเพราะเป็นผลที่กระทบต่อความมีวินัยและความรับผิดชอบของบุคคลที่ถูกลงโทษหลักเกณฑ์ในการลงโทษมี ดังนี้

2.1 ยึดหลักความชัดเจนและมีเหตุผลคือความผิดทางวินัยของนักเรียนมีความชัดเจนมีหลักฐานพยานแน่นอนหาขณะเดียวกันความผิดนั้นจะส่งผลเสียหายต่อส่วนรวมที่อธิบายได้ชัดเจน

2.2 ใช้หลักเมตตาธรรมผู้ลงโทษต้องอยู่ในภาวะที่แสดงออกซึ่งความเมตตาในการลงโทษปราศจากความโหดเหี้ยมรวมทั้งมีความเป็นธรรมไม่เลือกที่รักมักที่ชัง

2.3 คำนี้ถึงหลักความร่วมมือประนีประนอมการลงโทษเป็นมาตรการทางลบ จึงไม่ควรเป็นเรื่องด่วนที่จะกระทำได้ง่ายๆ หากมีความขัดแย้งต้องพยายามประนีประนอม

ทิวาวรรณ แสงพันธุ์ (2542 : 3-38) ได้กล่าวว่าการส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสม ของนักเรียนมีแนวทางการส่งเสริมความประพฤติ 4 ประการ ดังนี้ การให้รางวัลความประพฤติ การให้รางวัลมีส่วนสำคัญในการช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมุ่งกระทำความดี รางวัลความประพฤติที่ บริหารนิมิตให้แก่แก่นักเรียนที่ผ่านการพิจารณาว่ามีความประพฤติดีเกินสมควรเป็นตัวอย่างและ เป็นผู้นำแก่นักเรียนคนอื่นๆ มีดังตัวอย่าง เช่น เข้มแข็งชูเกียรติได้เกียรติบัตร รางวัลที่ผู้บริหาร เลือกสรรให้แก่แก่นักเรียนนั้นควรมีคุณค่าทางจิตใจผู้ได้รับมากกว่ามีคุณค่าในด้านวัตถุ พิธีมอบรางวัล ความประพฤติก็ควรจัดขึ้นอย่างสมเกียรติสร้างเสริมให้รักเกียรติของตนเองนับถือตนเอง รู้จัก คุณค่าของตนเองจะเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมความประพฤติของนักเรียนเพราะคนที่รักเกียรติ ของตนเองย่อมยากที่จะประพฤติมิชอบซึ่งจะทำให้เขาเสื่อมเสียเกียรติและลดความนับถือตนเอง การจัดกิจกรรมนักเรียน กิจกรรมนักเรียนนอกจากจะมีคุณค่า คือ การเรียนการสอนในหลักสูตรแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนวัยรุ่น ได้ใช้พลังงานและกำลัง ไปในความคิดสร้างสรรค์และเป็น ประโยชน์และการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหารและครู คือบุคคลที่นักเรียนจำนวนมากมักยึดถือ เป็นแบบอย่างการที่โรงเรียนใดมีผู้บริหารและครูที่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน และที่ นักเรียนมีความเคารพนับถือเลื่อมใส ศรัทธาย่อมเป็นแนวทางการส่งเสริมความประพฤติเหมาะสม ของนักเรียน ได้อย่างดียิ่ง

พนัส หันนาคินทร์ (2542 : 21 - 22) กล่าวว่าครูใหญ่มีงานเกี่ยวกับวินัยนักเรียน ดังนี้คือ การสร้างนโยบายเกี่ยวกับการรักษาและส่งเสริมวินัยงานชิ้นนี้ครูใหญ่มักจะมอบให้คณะครูเป็นผู้ พิจารณากำหนดระเบียบข้อบังคับที่จำเป็นในบางกรณีอาจจะกำหนดระดับ โทษการผิดวินัยไว้อย่าง กว้างๆ ด้วยในการสร้างนโยบายนั้นคณะครูที่รวมพิจารณาจะต้องเข้าใจถึงปรัชญาของ การสร้างวินัยในโรงเรียนให้แน่ชัดเสียก่อนมีสิ่งหนึ่งที่โรงเรียนจะต้องคำนึงถึงอยู่เสมอ คือ โรงเรียนนั้นช่วยสร้างนักเรียนให้เจริญขึ้นไม่ใช่ทำลายความเจริญของนักเรียน โดยใช้วินัยเป็น เครื่องมือ การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานความประพฤติการกระทำเช่นนี้ควร จะกระทำได้ในชั้นมัธยมมากกว่าชั้นประถม ความมุ่งหมายของการกระทำเช่นนี้ก็เพื่อเป็นเครื่อง เตือนใจให้นักเรียนรักษาคำมั่นหรือมาตรฐานที่ตัวเองได้มีส่วนสร้างขึ้นและเพื่อให้นักเรียนเข้าใจ ความหมายของมาตรฐานเหล่านี้ด้วยการให้ความสนับสนุนครูในกรณีที่ครูได้ลงโทษนักเรียนไป อย่างถูกต้องด้วยหลักการและเหตุผลแล้ว ครูใหญ่จะต้องยึดหลักสนับสนุนครูอย่างเต็มที่ในกรณีที่ ครูเป็นฝ่ายผิดครูใหญ่ก็จะต้องไม่ทอดทิ้งครูตามลำพัง โดยเฉพาะต่อหน้านักเรียนและจะต้องชี้แจง ความผิดพลาดของครูๆ ให้ครูได้เข้าใจในภายหลังอย่างไรก็ตามครูใหญ่ จะต้องชี้แจงให้คณะครู

เข้าใจอยู่เสมอว่าการลงโทษนักเรียนนั้นจะต้องกระทำโดยรอบคอบอย่างแข็งและการจัดการกับนักเรียนที่ครูส่งไปหาครูใหญ่ การรักษาวินัยเป็นเรื่องของครูแต่ละคนแต่ในบางครั้งครูไม่สามารถจะจัดการกับนักเรียนได้เพราะเหตุผลบางประการจึงส่งไปยังครูใหญ่ในกรณีเช่นนี้ครูใหญ่จะต้องได้สวนให้รอบคอบทั้งทางด้านนักเรียนและความเห็นของครูไม่ว่าจะเป็นกรณีใดก็ตามครูใหญ่จะต้องไม่ปล่อยให้เรื่องผ่านไปเฉยๆ การกระทำเช่นนั้นเป็นการทำลายน้ำใจครูและเท่ากับเป็นการช่วยส่งเสริมให้นักเรียนกระด้างกระเดื่องต่อครูนั้นต่อไป ครูใหญ่ควรจะให้ครูได้สำนึกกว่าครูทุกคนมีสิทธิที่จะลงโทษนักเรียนได้ตามสมควร การส่งนักเรียนไปหาครูใหญ่โดยพร่ำเพรื่ออันเป็นการทำลายอำนาจการปกครองบังคับบัญชาของครูเอง ซึ่งไม่ควรทำหากไม่จำเป็นจริงๆ

ณรงค์ สายพิมพ์ทอง (2546: 19) ได้สรุปถึงความสำคัญในการสร้างวินัยว่าการสร้างวินัยในห้องเรียนช่วยส่งเสริมและปลูกฝังให้เด็กเป็นผู้มีความรับผิดชอบสูงสามารถควบคุมตนเองได้มีความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่มมีความจำเป็นและตีความหมายของกฎเกณฑ์ต่างๆ เพื่อนำมาประพฤติปฏิบัติได้และสามารถอภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่นซึ่งเป็นบุคลิกภาพที่สังคมประชาธิปไตยต้องการ

ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์ (2536: 27-28) ได้กล่าวถึงหลักการกำหนดวินัยนักเรียนว่าโรงเรียนสามารถกำหนดวินัยเองได้และควรกำหนดให้อยู่ภายใต้หลักการดังต่อไปนี้คือ

1. หลักเสริมสร้างพัฒนาบุคลิกภาพไม่ควรสร้างหรือวางระเบียบวินัยในสถานการณของการห้าม” ควรมีการวางระเบียบวินัยในลักษณะของการ “แนะ” เป็นถ้อยคำทางบวกมากกว่าทางลบข้อความทางบวกเป็นการชี้แนะเพื่อการพัฒนาบุคลิกภาพมากกว่าเพียงเพื่อหยุดพฤติกรรมเบี่ยงเบน

2. หลักกฎหมายระเบียบวินัยที่กำหนดขึ้นนั้นจะต้องเป็นไปตามกฎหมายของบ้านเมืองไม่ขัดกัน ในสถานศึกษานั้นเป็นการเรียนรู้ของสังคมสถานศึกษาเป็นตัวแทนของสังคม ในการเตรียมพร้อมบุคคลเพื่อการเข้าสู่สังคมหากระเบียบวินัยที่ขัดกฎหมายบ้านเมืองย่อมเป็นการฝึกคนให้ขัดกับกฎหมายบ้านเมือง

3. หลักปฏิบัติจริงโดยระเบียบวินัยที่กำหนดขึ้นจะต้องปฏิบัติได้หรือบังคับใช้ได้มิฉะนั้นระเบียบวินัยที่กำหนดขึ้นจะไม่มี ความหมาย

4. หลักการเข้าร่วมเป็นการเปิด โอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกหรือวางระเบียบวินัยด้วยเพราะจะช่วยให้ นักเรียนมีความเต็มใจที่จะปฏิบัติตามการเข้าร่วมของนักเรียนจะมากขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะของนักเรียน

5. หลักการป้องกันการประพฤติดีระเบียบวินัยดีกว่าการแก้ไขปัญหาความประพฤติที่เกิดขึ้นแล้ว

6. หลักการลงโทษระเบียบวินัยที่ศักดิ์สิทธิ์ต้องมีบทลงโทษซึ่งจะช่วยหยุดหรือป้องกันการประพฤติผิดไว้ในโอกาสต่อไป

7. หลักประ โยชน์การวางระเบียบจะต้องคำนึงถึงประ โยชน์ของนักเรียนส่วนใหญ่ มุ่งประ โยชน์ให้นักเรียนแต่ละคน ได้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพเป็นประ โยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

8. หลักพัฒนาการของเด็กการวางระเบียบวินัยนั้นจะต้องเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก แต่ละวัยระดับปฐมวัยก่อนประถมศึกษาประถมศึกษาาระเบียบวินัยจะต้องง่ายและเป็นรูปธรรม ในระดับที่สูงขึ้นจะสามารถมีระเบียบวินัยที่ยากและเป็นนามธรรม

9. หลักเรียบง่ายหลักการนี้เป็นการ ใช้ภาษาในระเบียบวินัยควรเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย ต้องการชี้แจงรายละเอียดเพิ่มเติมน้อย มิฉะนั้นอาจก่อให้เกิดปัญหาในการใช้และการตีความ

10. หลักการเป็นปัจจุบันวินัยที่ดีจะต้องเหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป สถานศึกษาจะต้องมีการทบทวนปรับเปลี่ยนระเบียบวินัยให้เป็นปัจจุบันเสมอ

โดยสรุปบทบาทของผู้บริหารต่อการส่งเสริมวินัยนักเรียน คือ พฤติกรรมปฏิบัติหน้าที่ ความรับผิดชอบในกระบวนการที่จะเสริมสร้างนักเรียน ให้มีความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ ตลอดจนทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติตามตามระเบียบวินัยของนักเรียนให้สอดคล้องกับกฎข้อบังคับ กระทรวงศึกษาธิการ โดยกระบวนการจัดกิจกรรมต่างๆเพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเห็น ความสำคัญในการที่จะประพฤติ ปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยด้วยความเต็มใจอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

เรณู จันทร์กุย (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอหางดง จังหวัด เชียงใหม่ จำนวน 384 คน พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับสูง ระดับ ปานกลางและระดับต่ำ มีพฤติกรรมทางจริยธรรม ในด้านความกรุณา ความซื่อสัตย์สุจริต และด้าน ความขยันหมั่นเพียร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ประสิทธิ์ สายชมพู (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ระหว่าง วินัยในตนเองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนของนักเรียนระดับประถมอำเภอแม่เอย จังหวัด เชียงใหม่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 165 คน ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีวินัยในตนเองระดับสูงและมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับ ปานกลางกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สิทธิศ คำวรรณ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้หลักการบริการศึกษา 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการแบ่งสรรทรัพยากร ด้านการกระตุ้นและแรงจูงใจ ด้านการประสานงานและด้านการประเมินผล พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีการประเมินผลโครงการส่งเสริมวินัยในตนเองของนักเรียนน้อยกว่าทุก ๆ ด้าน ซึ่งผู้บริหารควรมีรูปแบบของการประเมินผลที่ชัดเจนในการประเมินให้มาก

สำราญ สุขเกษม (2547 : 20) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาวินัยนักเรียนโรงเรียนโนนสุวรรณ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีวินัยแบ่งเป็น 2 ประการ คือ สาเหตุจากตัวนักเรียน คือ สภาพร่างกาย จิตใจ สังคม ครอบครัว ภัย และปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งได้แก่ บ้าน โรงเรียน และสังคมทั่วไป

พิสิษฐ์ พิษณานนท์ (2544 : 93) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร ครู และนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายมีความบกพร่องทางวินัยด้านการแต่งกาย ความประพฤติและความรับผิดชอบมากกว่าเพศหญิง และโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก เพราะโรงเรียนขนาดเล็กครูสามารถควบคุมดูแลนักเรียนได้ใกล้ชิดทั่วถึง นักเรียนและครูมีความใกล้ชิดกันมีความอบอุ่นเป็นกันเอง รวมทั้งอาจเนื่องมาจากภัย สภาพแวดล้อมโรงเรียน และการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรสถานศึกษาและอื่น ๆ

ประหยัด คีลัน (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยพฤติกรรมการณ์กระเบียบวินัยและแนวทางแก้ไขพฤติกรรมการณ์กระเบียบวินัยของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครพนมปีการศึกษา 2541 พบว่า พฤติกรรมการณ์กระเบียบวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครพนมมีพฤติกรรมการณ์กระเบียบวินัยโดยเรียงจากมากไปหาน้อยคือนักเรียนมาโรงเรียนสายหลบหนีการเข้าแถวทำพิธีหน้าเสาธงส่งเสียงรบกวนคนอื่น พุดจาหยาบคายทำให้ผู้อื่นรำคาญแต่งกายผิดระเบียบวินัยของโรงเรียนหนีโรงเรียนเป็นประจำดื่มสุราในสถานศึกษาเล่นการพนันในสถานศึกษาเที่ยวกลางคืนตามสถานเริงรมย์ ทะเลาะวิวาททำร้ายผู้อื่นด้วยอาวุธจนผู้อื่นได้รับบาดเจ็บนำยาเสพติดมาขายในสถานศึกษา มีอาการติดยาเสพติด ขมขูรีดไถเงินจากนักเรียนด้วยกัน ขโมยของของคนอื่น ทำลายสิ่งของสาธารณะ ทูกริดในการสอบ และพฤติกรรมส่อไปในทางชู้สาว แนวทางแก้ไขพฤติกรรมการณ์กระเบียบวินัยของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม คือ โรงเรียนแจ้งแนวปฏิบัติให้นักเรียนและผู้ปกครองทราบ ขอความร่วมมือจากครูผู้สอนในรายวิชาว่ากล่าวตักเตือนชี้แนะให้นักเรียนตระหนักถึงคุณสมบัติของผู้ดี มีมาตรการในการตรวจเวลาเรียนอย่าง

จริงจัง โดยทำเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องให้เป็นรูปธรรมรอบรบ ดักคือนให้เห็นผลเสียหายของการเล่นการพนันให้มีมาตรการลงโทษอย่างชัดเจนจัดให้มีสารวัตรนักเรียนคอยตรวจตราอยู่ตลอดเวลา ปลุกฝังให้นักเรียนตระหนักถึงการเป็นเจ้าของร่วมกันควรรหาข้อมูลศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาของนักเรียนที่มีพฤติกรรมส่อไปในทางชั่วสาว

พูนสวัสดิ์ นาคเสน (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานส่งเสริมวินัยนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดอุดรธานีพบว่าบุคลากร โดยรวมและจำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียนเห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติงานส่งเสริมวินัยนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดได้แก่ด้านการตรงต่อเวลาและด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดได้แก่ ด้านการแต่งกายบุคลากรที่มีสถานภาพต่างกันเห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติงานส่งเสริมวินัยนักเรียน โดยรวมและรายด้าน 4 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารและกรรมการปกครองเห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติงาน โดยรวมด้านการตรงต่อเวลาด้านการรักษาความสะอาดและด้านการปฏิบัติตามระเบียบของสถานศึกษามากกว่าครูผู้สอนและผู้บริหาร โรงเรียนเห็นว่ามีการปฏิบัติด้านการแต่งกายมากกว่าครูผู้สอน นอกจากนี้บุคลากรใน โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันเห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติงานส่งเสริมวินัยนักเรียน โดยรวมและรายด้านทั้ง 6 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยบุคลากรใน โรงเรียนขนาดเล็กเห็นว่ามีการปฏิบัติมากกว่าบุคลากรใน โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่และบุคลากรใน โรงเรียนขนาดกลางเห็นว่าการปฏิบัติงานด้านการรักษาสะอาด ด้านการเข้าแถว ด้านการแสดงความเคารพและด้านการปฏิบัติตามระเบียบและแนวปฏิบัติของสถานศึกษามากกว่าบุคลากรใน โรงเรียนขนาดใหญ่และไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับขนาดโรงเรียนต่อการปฏิบัติงานส่งเสริมวินัยนักเรียน โดยรวมและรายด้านทั้ง 6 ด้าน

จากการศึกษาวินัย และการสร้างเสริมวินัยในตนเองของนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญมากต่อการพัฒนานักเรียน ซึ่งการที่จะพัฒนานักเรียนให้มีวินัยได้นั้นจะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง หากให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเยาวชนของชาติที่ได้รับการอบรมก็จะมีคุณภาพและจะทำให้สังคมนั้นน่าอยู่และพร้อมที่จะรับการพัฒนาด้านอื่นได้อีกต่อไป

งานวิจัยต่างประเทศ

เอนไซโซ (Enciso. 2001 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการตระหนักถึงระเบียบวินัย (พฤติกรรม) ของนักเรียนตามทัศนคติของผู้บริหาร ครู และนักเรียน จากผลการศึกษาพบว่าครูและนักเรียนมีความเห็นว่า ระเบียบวินัยมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เหมาะสม ส่วนผู้บริหารให้ความเห็นครู คือ ตัวจักรสำคัญในการดำเนินนโยบายด้านวินัยนักเรียนให้สำเร็จและขึ้นอยู่กับ

ประสิทธิภาพของครูในการจัดการเรียนการสอน ส่วนนักเรียนนั้นเชื่อว่าผู้ปกครองมีส่วนสำคัญที่สุดในการดูแลบุตรหลานด้านระเบียบวินัย

บูล (Bull. 1998: 699-A ;อ้างถึงใน คิตมันต์ นาจำปา. 2549 : 79) ได้ศึกษาวินัยนักเรียนในโรงเรียน โดยเน้นการบริหารของโรงเรียนในส่วนที่เกี่ยวกับความต้องการของนักเรียน ระเบียบวินัยโรงเรียน การแก้ไขปัญหาวินัยของนักเรียน และการปรับปรุงความประพฤติของนักเรียน พบว่าโรงเรียนควรจัดกลไกในการบริหาร เพื่อให้บุคลากรของโรงเรียนได้ดูแลปัญหาด้านวินัยของนักเรียนได้อย่างเต็มที่ ช่วยให้นักเรียนได้ทราบความตั้งใจจริงที่จะแก้ไขปัญหามาของโรงเรียน ไม่ใช่เป็นการจับผิดแต่เป็นการส่งเสริม ช่วยเหลือ สนับสนุนให้นักเรียนได้แก้ไขความประพฤติของตนเอง และพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอนและคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

แอคซอย (Aksoy. 1999 : 36) ได้ศึกษาการจัดห้องเรียนและวินัยนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาของกรุงอังการา ประเทศตุรกี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลจากครู โรงเรียนประถมศึกษาในด้านวิธีการจัดห้องเรียนและศึกษาปัญหาพฤติกรรมด้านวินัยนักเรียนที่เกิดขึ้นบ่อยๆ ในห้องเรียนศึกษาสาเหตุหลักที่เกิดขึ้นและเทคนิคที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาวินัยนักเรียน ทำการสุ่มตัวอย่างที่เป็นครูประถมศึกษาจำนวน 400 คน จากจำนวนครูทั้งหมด 17,975 คน เพื่อตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาด้านวินัยนักเรียนที่เกิดขึ้นบ่อยที่สุดเรียงตามลำดับคือ การพูดคุยโดยไม่ได้รับอนุญาต การทะเลาะวิวาท และการปฏิเสธที่จะปฏิบัติตามคำสั่งของครู ครูระบุว่าสาเหตุปัญหาวินัยนักเรียน 5 สาเหตุ ได้แก่ ปัญหาครอบครัว ปัญหาระดับการศึกษาของครอบครัว ทศนคติในเชิงลบของผู้ปกครองที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเด็ก ผลกระทบ จากความรุนแรงที่แสดงในโทรทัศน์และสื่ออื่นๆ และปัญหาความแออัดของห้องเรียน ส่วนวิธีการพัฒนาวินัยนักเรียนที่ใช้มากที่สุดคือใช้วิธีการลงโทษเมื่อกระทำผิดเพื่อให้นักเรียน ได้ค้นพบและพัฒนาตนเอง

เอนซิสโก (Encisco. 2001 : 103) ได้ศึกษาความเข้าใจเรื่องวินัยนักเรียนในทัศนคติของนักเรียน ครู และผู้บริหารโรงเรียน โดยทำการศึกษาจากนักเรียน 1,700 คน และครู 69 คน ในประเด็นพฤติกรรมวินัยนักเรียนซึ่งรวมถึงการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมและสภาพแวดล้อมที่มีผลในด้านวินัยนักเรียน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนและครูไม่รู้ลึกต่อด้านในการป้องกันหรือการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไม่เหมาะสม ผู้บริหารรู้สึกว่ครู คือ เหตุผลอันดับแรกสำหรับนโยบายพัฒนาวินัยนักเรียนให้สมบูรณ์ โดยใช้วิธีการจัดการห้องเรียน ครูและนักเรียนมีความเชื่อว่าครอบครัวคือส่วนสำคัญส่วนมากต่อกระบวนการพัฒนาวินัยนักเรียนให้สมบูรณ์

เคนนาร์ด (Kenard. 2001 : 62 – 06 A) ได้ศึกษาการสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการควบคุมการรายงานพฤติกรรมตนเอง และการให้ความช่วยเหลือด้านพฤติกรรมวินัย พบว่านักเรียนที่เกรงใน โรงเรียนนั้นอยู่ในภาวะเสี่ยงต้องทำทัณฑ์บนและถูกพักการเรียน จากการศึกษา

หลายครั้งหนึ่งที่เคยถูกทำทัณฑ์บน จากความเกรงนักเรียนเหล่านั้นมีแนวโน้มจะเป็นพฤติกรรมในเชิงลบ ที่ปรึกษาของทางโรงเรียนซึ่งเป็นผู้ที่จะต้องทำให้โปรแกรมให้คำปรึกษาโรงเรียนแห่งการพัฒนาประสบความสำเร็จ ต้องการทราบว่าใครอยู่ในกลุ่มเสี่ยงและเป็นปัญหาของทางโรงเรียน ที่ปรึกษาที่มีข้อมูลจะสามารถเจาะกลุ่มเป้าหมายและหาทางป้องกันที่เหมาะสมให้กับพวกเขา ซึ่งจำเป็นจะต้องเอาชนะอุปสรรคเหล่านั้นให้ได้วัตถุประสงค์เบื้องต้นของการวิจัยนี้เพื่อค้นหาเครื่องมือในการช่วยเหลือให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมนอกจากนี้การศึกษาในเรื่องนี้ยังได้กล่าวถึง ความสัมพันธ์ของอายุ เพศ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และพื้นที่ของชุมชนกลุ่มน้อย ซึ่งอาจมีผลต่อสภาพการควบคุมการรายงานพฤติกรรมตนเองของนักเรียนเกรด 9 จำนวน 154 คน ได้ทำแบบสำรวจทั้งสิ้น 64 ข้อ การสำรวจนี้ยึดข้อมูลเชิงสถิติ ข้อมูลส่วนตัว อายุ เพศ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนพื้นที่ สภาพการควบคุมการรายงานพฤติกรรมตนเองมีการใช้แบบทดสอบในการตั้งคำถามงานวิจัยผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าเพศชายน่าจะรับได้รับความช่วยเหลือทางพฤติกรรม สภาพการควบคุมภายนอกสัมพันธ์กับโอกาสสัญญาความเกรงที่เพิ่มขึ้นจะสัมพันธ์กับ โอกาสที่จะถูกทำทัณฑ์บนที่เพิ่มขึ้นและนักเรียนที่อายุมากสัมพันธ์กับสภาพการควบคุมภายนอก

กูเปต (Guepet. 2002 : 311) ได้ศึกษาการติดต่อกับผู้ปกครองกับการมีวินัยของนักเรียนในการตั้งข้อตกลงของห้องเรียน เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการติดต่อกับผู้ปกครองกับการมีวินัยของนักเรียน โดยศึกษาจากแผนพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียนจำนวน 5 โรงเรียนใช้วิธีการสัมภาษณ์ครอบครัวนักเรียนรวมทั้งการสำรวจข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องผลการศึกษาพบว่าครอบครัวมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการมีวินัยนักเรียนและมีผลถึงการแสดงออกพฤติกรรมในห้องเรียนซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวนักเรียนกับวินัยนักเรียนควรได้รับการพัฒนาหาความเหมาะสมที่จะดำเนินการ

อลิซาเบท (Elizabeth. 1997 : 36 – 01) ได้ศึกษาผลกระทบของการฝึกทักษะพื้นฐานทางสังคมกับนักเรียนที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ผลการวิจัยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากพบว่าโรงเรียนขนาดกลางต้องประสบปัญหากับนักเรียนที่ไม่สามารถปฏิบัติตนให้เข้ากับทักษะพื้นฐานสังคม ซึ่งจะช่วยให้พวกเขาปฏิบัติได้เหมาะสมตามกฎระเบียบของโรงเรียนนอกจากนี้แล้วนักเรียนยังขาดทักษะในการสื่อสาร และทักษะในการตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี ถ้าหากว่าเราสอนทักษะทางสังคมให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร คาดว่าพฤติกรรมของเด็กจะได้รับการพัฒนาขึ้นในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาประโยชน์ของการฝึกทักษะทางสังคมกับนักเรียนเกรด 6 ในโรงเรียนขนาดกลางในเมือง ผู้วิจัยได้เจาะจงเลือกกลุ่มทดลองเป็นพิเศษ เลือกนักเรียนที่ประสบปัญหาทางพฤติกรรมมาสังเกตและประเมิน ผู้วิจัยได้ใช้การทดสอบ Pre- test และ Post- test เป็นเทคนิคในการประเมินแล้วสำรวจข้อมูลจากครูว่าต้องการให้พัฒนานักเรียนกลุ่มตัวอย่างในจุดใดบ้างเปรียบเทียบ

ข้อมูลของผู้วิจัยกับคำรายการฝึกทักษะทางสังคมทั่วไป พร้อมทั้งวิเคราะห์คะแนน Pre- test และ Post- test เมื่อสิ้นสุดการฝึก ผู้วิจัยพบว่า การฝึกทักษะทางสังคมช่วยให้นักเรียนกลุ่มทดลองพัฒนา ทั้งคะแนนสอบ Pre- test และพฤติกรรมที่โรงเรียนอีกด้วย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การสร้างเสริมให้นักเรียนมีวินัยเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารและครูฝ่ายปกครองที่จะต้องให้ความสนใจ ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นความรู้คู่ความดี มีวินัย คุณธรรม จริยธรรมเพื่อให้สามารถออกไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างสันติสุข ผู้วิจัยจึงได้สรุปเป็นแนวคิดในการวิจัยบทบาทของผู้บริหารและครูฝ่ายปกครอง ต่อการสร้างเสริมและสนับสนุนวินัยนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้านคือด้านการตรงต่อเวลา ด้านการรักษาความสะอาด ด้านการแต่งกาย ด้านการเข้าแถว ด้านการแสดงความเคารพและด้านการปฏิบัติตามระเบียบและแนวปฏิบัติของสถานศึกษา